Історія Белза

1

Беру скрипт рез. Коструби Теофіля з В-ва „Червона Калина" для Вп. рез. Коструби

Львів, 24/6 1936.

Бела Отстаж.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ.

З ЦИМ ЧИСЛОМ ВИСИЛАЄМО РОЗРАХУНКОВІ ПЕРЕКАЗИ ТА ПРОСИМО П. Т. ПЕРЕДПЛАТНИКІВ ПРИСЛАТИ НИМИ БІЖУЧУ ПЕРЕДПЛАТУ.

ЗАЗНАЧУЄМО, ЩО ЧЕРГОВІ АРКУШІ СПОМИНІВ ГЕН. А. КРАВСА „ЗА УКРАЇНСЬКУ СПРАВУ“ ВИСИЛАТИМЕМ ЛИШЕ ТИМ П. Т. ПЕРЕДПЛАТНИКАМ, ЩО ПОЛАДНАЛИ СПРАВИ СПЛАТИ ЗАЛЕГЛОЇ ПЕРЕДПЛАТИ І ЗАПЛАТЯТЬ БІЖУЧУ ПЕРЕДПЛАТУ ЗА II ЧВЕРТЬРІК 1937 Р.

Високоповажаний Пане Директоре!

В залученні пересилаю умову і II рату ч.є. 150 зл. на рахунок монографії

Одночасно прошу в імені Комітету час-до-часу повідомляти нас про стан праці.

Тут зауважують, що пр. філії Т-ва „Просвіта" дістають з Книгарні „Просвіти" видання „Червоної Калини" (найновійші пр. „Ген. Тарнавський") з 25% опустом, а Ви нам даєте лише 20%. Чи не буде тут наша кривда?

Просять, теж, щоби в книжці був короткий географічний опис Белзчини. Як можливо-то прошу це мати на увазі.

З інж. О. Охримом скомунікуємося.

Остаю з правдивою пошаною.

о. Іларіон Бела

Белз, дня 9/7. 1936.

Белз, дня 20/II 1907. 3

До

Хвального Видавництва „Червона Калина"

у Львові!

Отсим повідомляю ввічливо, що рату на рахунок гонорару п. Ред. Коструби вишлемо після неділі.–

Інтр. Охрим є в Белзі – доповнюємо його квестіонарі.–

Радіємо дуже цінними вислідами праці – постараємось і своє виконати.

З глибокою пошаною

[illegible]

TELEFON MIĘDZYMIASTOWY USUWA ODLEGŁOŚĆ!

KARTKA POCZTOWA

POCZTA POLSKA

G 15

NADAWCA:

о. Гела

Белз

П. Т.

Видавництво

„Червона Калина"

вул. Зіморовича 20.

Львів,

Lwów

M. P. i T. (V-1936) 20.000.000.

ч. 1481/36.НК.-

Львів, 9 грудня 1936.-

До Світлої Дирекції
Ревізійного Союзу Українських Кооператив
у Львові.-

"Червона Калина" приступає до нового діду видавництва - монографії українських городів, в першу чергу історичних. Кожна монографія обійматиме історію міста від найдавніших часів, участь цього повіту у визвольних змаганнях, історію частин УГА з того повіту, і вкінці сучасний стан повіту під оглядом господарським і культурним, ілюстрований статистичним матеріялом.-

Як перший випуск йде монографія Белза й Белзчини. Для видання тієї монографії основано в Белзі широкий громадянський комітет, завданням якого допомога "Червоній Калині" у фінансуванні книжки та збірка статистичних матеріялів на основі обширних квестіонаріїв, опрацьованих і уложених п. інж. Олександром Охрамом, котрий є співробітником монографії і має опрацювати розділ про сучасний господарський і культурно-освітній стан Белзчини.-

Статистичні матеріяли вже з Белза надходять, а всі мають бути доставлені до кінця грудня цр. Треба ці матеріяли узгіднювати та доповнювати, а до цього необхідно бути на місці в Белзчині і в Головнім Статистичнім Уряді у Варшаві.-

Спеціяльно старанної праці вимагає ця перша монографія, тому що вона має бути взірцем для слідуючих праць.-

Якщо п.інж.Охрим працювавби над своїм розділом лише принагідно в часі вільнім від урядових обовязків, то його праця затягнуласяби на неозначений час. Тому прохаємо щиро уділити п.інж.Ол.Охримові надзвичайну відпустку від 12.до 31 січня 1937.р.в ціли доповнення і закінчення його праці.-

З правдивою пошаною

Ч. 2224/36. ЦК.-

Львів, 1 жовтня 1936.-

До Увального Громадянського Комітету Белзчини
до рук голови Вс.о.Іляріона Гели
в Белзі.-

Маємо шану переслати в залученні письменні звіти та заяви авторів Історії Белза Вп.ПП.ред.Теофіля Костуби і др.Івана Карпинця.-

Від себе зазначуємо, що оба автори люди незвичайно совісні та обовязкові й ми переконані, що свого зобовязання дотримають і доставлять нам в означеним речинці рукопис Історії готовий до друку.-

Зі своєї сторони просимо вплинути на приспішення збірки статистичних матеріялів для праці Вп.інж.Охрима. Саме нині був у нас п. інж.Охримович і повідомив, що досі не отримав ще ні одного квестіонаря. Просимо про цю справу нас повідомити.-

З правдивою пошаною

2 листи.-

Ч. 815/36.ЧК.-

Львів, 10 липня 1936.-

До Хвального Громадянського Комітету Белзчини
для видання Історії Белза
до рук голови Вс.О.І.Гели
в Белзі.-

Листа з 9 цм. та потвердження умови рівнож з дня 9 цм. ми отримали. Отримали також грошевим переказом суму зол. 150.-. на виплату гонорару авторам Історії. Щиро дякуємо.-

Про стан праці будемо Вп. Комітет що раз повідомляти.-

Про вміщення в Історії Геогр. опису Белзчини порозуміємося по феріях з авторами і про вислід наради з ними Вп. Комітет повідомимо.-

"Просвіта" взяла недавно в "Червоній Калині" книжок на кілька тисячів золотих і очевидно при такім великім закупні дістала більший опуст. Інша річ, що адміністрація поступає нерозважно, коли признає Читальням такий великий опуст, а для себе залишає ледви що. Зараз нині звернемо на це увагу Адміністрації Видавництв "Просвіти".

Щож до опусту для Вп. Комітету, то буде ще час порозумітися щодо нього при усталенні ціни продажі книжки. Ми переконані, що погодимося з Вп. Комітетом.-

З правдивою пошаною

Ч. 280/36. ЧК.-

Львів, 3 липня 1936.-

До Хвального Громадянського Комітету Белзчини
для видання історія Белза
до рук голови всеч. о. Іляріона Ґели

в Белзі.-

В доповненні до нашого листа з 28 травня цр. маємо шану повідомити, що авторам Історії Белза Вп. ПП. Т. Кострубі і Др. І. Карпинцеві ми поклали умову, а вони її приняли, того змісту, що праця має бути закінчена і передана нам до друку найпізніше дня 21 грудня 1936 р.-

Оба автори вже працюють над збіркою матеріялів, зокрема п. Др. Карпинець має зібраний майже весь потрібний матеріял, а доповнює лише дати, імена, місцевости тощо.- За час літних ферій, звільнені від інших обовязків, вони працюють ще більш інтензивно.-

Щодо п. інж. Охрима, то він приняв наше запрошення до співробітництва з охотою, але просимо і від Хв. Комітету до нього звернутися та просити про те, щоби свою частину праці виконав до кінця року.-

Згідно з нашим попередженням прохаємо на час ферій прислати для Вп. ПП. Т. Коструби і Др. Карпинця дальшу частину гонорару в сумі зол. 150.-, з яких піде зол. 100.- для Т. Коструби і зол. 50.- для Др. Карпинця.-

Очікуємо в цій справі прихильної відповіди і остаємо

з правдивою пошаною

Ч. 615/36. ЧК.- Львів, 28 травня 1936.-

До Хвального
Громадянського Комітету Белзчини для видання Історії города Белза
до рук голови Вс.о. Іларіона Ґели
в Белзі.-

Маємо шану потвердити письменно умови видання Історії Белза та Белзчини, уложені на спільній конференції голови Хв. Комітету Вс.о. І. Ґели з Управою нашої Кооперативи в дні 26 травня 1936 р.-:

1. Видавнича Кооператива "Червона Калина" у Львові приступає спільно з Громадянським Комітетом Белзчини до видання Історії Белза та Белзчини з тим, що на покриття частини коштів накладу Громадянський Комітет Белзчини складає готівкою суму зол. 750.-/сімсотпядесять золотих/. Решту коштів накладу, що виноситимуть приблизно зол. 3.000.-, поносить Вид. Кооп. "Червона Калина" у Львові.-

2. Історія Белза й Белзчини буде збірною працею: Про археольоґію пише Др. Ярослав Пастернак, директор Музею НТШ у Львові, про княжі часи й польське панування до кінця XVIII. століття ред. Теофіль Коструба, про австрійське панування та часи визвольних змагань Др. Іван Карпинець, про побут і сучасний суспільно-економічний стан Белзчини уроженець Белзчини інж. Олекса Охрим.-

3. Обсім книжки має виносити около 12 аркушів друку, формату вісімх-

ки /на аркуш друку - 16 сторінок/.-

Ілюстраційна частина має обіймати 16 сторінок на добрім ілюстраційнім папері, розміщений в середині книжки. Тут увійдуть знимки до трьох перших розділів книжки, а кошти кліше будуть покриті з суми, преліміновано ї вище /зол. 3.000.-/. До останньої, четвертої частини /сучасний стан/ увійдуть знимки з поодиноких місцевостей Волинщини, з тим, що з одної місцевости може бути найбільше три знимки та що на кошти зроблення кліше кожна місцевість зложить наперед потівкою за свої кліше по зол. 3.50.- за одну кліше, за три кліше рівно зол. 10.-

Кошти зроблення знимок на місці покриває кожна місцевість сама.-

Крім ілюстрацій увійде до книжки відповідна скількість /після узнання авторів/ шкіців - мап, розміщених або в тексті в середині книжки, або доданих на кінці книжки як додаток. Шкіци-мапи виконає спеціяльний рисівник.-

-3. Археольогічна часть на книжки має займати 8-16 сторінок /найбільше один аркуш друку/, княжі й польські часи около сім аркушів друку, австрійські часи та визвольні змагання около 3/три/ аркуші друку, сучасний стан один аркуш друку.-

Спеціяльно широко мають бути обговорені княжі часи й визвольні змагання 1918 - 1919 рр.-

Точний заголовок книжки буде устален і пізніше в порозумінні Управи Видавництва з В. Комітетом.-

4. Авторський гонорар установляється на зол. 90.-/дев'ядесять/ від аркуша друку. Від другого накладу застерігають собі автори поновну за-

плату на основі нової умови.-

5. По видрукуванні книжки Комітет Белзчини одержує на покриття зложеної ним суми зол.750.-. відповідну скількість книжок з тим, що від ціни продажі буде відраховання опуст 20%.-

Ціна продажі буде усталена спільно Хв. Комітетом і Управою Видавництва.-

6. Управа Видавництва зобовязується, що не буде висилати виданої книжки своїм членам в Белзчині, а також до часу повернення суми зол.750.- Комітетові Белзчини, не буде продавати книжки в Белзчині через своїх агентів.-

7. У випадку непорозуміння обі сторони погоджуються на арбітраж Головного Виділу тов. "Просвіта" у Львові.-

Львів, 28 травня 1936.-

Спеціяльно широко мають бути обговорені кілька часи [illegible] визвольні змагання 1918-1919 рр.

Точний заголовок книжки усталиться пізніше.-

Авторський гонорар усталюється на зол.90.-/дев'ядесять/ від аркуша друку.Від другого накладу застерігають собі автори повну заплату після нової умови.-

Частину гонорару діжають автори негайно і негайно розпочинають працю,дальну частину одержують в міру поступу праці,решту при передачі рукопису до друку.-

---

Просимо повідомити нас,чи Кв.Комітет погоджується на такий плян видання Історії Бойка.-

Кошти накладу книжки виносимо около зол.6.000.-,Кв.Комітет взявши на себе одну четвертку коштів накладу,то є около зол.750м.-,платних частинно в найближчому часі на гонорар для авторів,частинно при початку друку.Авторам треба було виплатити негайно зол.150.-,в червні взявши стільки,у вересні і жовтні так само.-

На цілу суму зол.750.-Кв.Комітет одержить книжок для продажі в Бельгії.-

В справі тієї спілки просимо також дати нам відповідь.-Просимо прийняти рішення якнайскоріше,тому що автори хотіли б розпочати збірку матеріялів ще перед фериями,поки архіви відчинені.-

З правдивою пошаною

Ч. 559/36. ЛК.-

Львів, 15 травня 1936.-

До Хвального

Громадянського Комітету Белзчини для видання Історії

города Белз - до рук голови Вс.о. Ґели Іляріона

в Белзі.-

Управа нашої кооперативи приняла на своїм засіданні дня 17. квітня 1936. таке рішення в справі написання і видання Історії міста Белза й околиці:

Історія міста Белза й околиці буде збірною працею: Про археольоґію пише дир. Музею НТШ Др. Пастернак, про княжі часи й польське панування до кінця XVIII. ст. ред. Т. Коструба, про австрійське панування, часи визвольних змагань і теперішній час Др. І. Карпинець.

Обєм книжки має виносити около 12 аркушів друку, формату вісімки /на аркуш друку - 16 сторінок/. Ілюстрацій має бути 16 сторін /на спеціяльнім папері/, розміщених в середині книжки. Крім цього відповідна скількість шкіців на звичайнім папері, розміщених або в середині або доданих як додаток на кінці книжки. Шкіци виконає спеціяльний рисівник.

Археольоґічна частина має занимати 8 - 16 сотрін /максимально один аркуш друку/, княжі й польські часи около 7 /сім/ аркушів друку, австрійські часи, визвольні змагання й найновіші часи около 4 /чотири/ аркуші друку.-

Ч. 1350/36.ЧК.- Львів, 7 листопада 1936.-

До Хвального Громадянського Комітету
для видання Історії Белза і Белзчини
до рук голови Вс.с.І.Гелк
в Белзі.-

Маємо шану повідомити, що праця авторів над Історією Белза поступає спішно вперед. М.і.Др.Пастернак заявив, що замовлений у нього І.розділ доручить нам вже в половині цього місяця.-Оба другі автори працюють постійно і заявляють, що речинця /31.12.1936./ дотримають і в умовленім часі рукописи доставлять.-

Розходиться ще тільки про останній розділ, що його має спрацювати п.інж.О.Охрим.Ув.Комітет мав доставити йому виповнені квестіонарі, та на жаль до нинішнього дня він їх не отримав. Прохаємо приспішити справу, бо інакше п.інж.Охрим не зможе ніяк до кінця року закінчити свою працю. Просимо дати нам в цій справі вістку.-

Просимо, щоби Хв.Комітет був ласкав прислати на наші руки для головного автора п.Т.Коструби на рахунок гонорару зол. 100.-Він просить, щоби міг дістати їх перед 15-им цього місяця.-

З правдивою пошаною

Ч. 1557/36.ЧК.- Львів, 15 грудня 1936.- 12

Високоповажаний Пан
Пред. Кобіль Коструба
у Львові.-

Маємо шану повідомити Вас, що п. др. Гаджерчак передав нам [illegible] своєї праці [illegible] та [illegible].-

Приємно [illegible] дні [illegible] з нами щодо [illegible] авторів та [illegible] їх [illegible], зокрема [illegible] нас [illegible].-

З правдивою до Вас пошаною

13

Ч. 1202/36. ЧК.-

Львів, 28 вересня 1936.-

Вп. ред. Т. Коструба-Львів.

Високошановний Пане Редакторе!

Вашого листа з 17 цм. в справі монографії Белза ми отримали, щиро дякуємо. Та просимо це доповнити цього листа, а саме написати додатково, чи вспієте до кінця року зібрати весь потрібний матеріял та віддати нам рукопис готовий до друку. Головно про це розходиться Гром. Комітетові Белзчини.-

Щиро прохаємо дати нам відповідь негайно і остаємо

з правдивою до Вас пошаною

14

Ч. 1432/36.ЧК.- Львів, 26 листопада 1936.

П.Т.Громад.Комітет Белзчини
до рук Вс.о.І.Гели
в Белзі.-

Зол. 100.-грошевим переказом на гонорар для п.ред. Теофіля Коструби ми отримали, щиро дякуємо.-

На бажання Вп.інж.Ол.Охрима просимо вже присилати ті статистичні матеріяли, що впливають з поодиноких громад.П.Інж.Охрим може опрацьовувати їх поодиноко і чим скорше буде діставати ті матеріяли, тим скоріше зможе свою працю закінчити.-

Просимо дати нам в цій справі вістку і остаємо
з правдивою пошаною

Ч. 12/36.ЧК.-

Львів, 30 грудня 1936.-

Увальний Громадянський Комітет
для видання Історії Белза і Белзчини
до рук Вс.о.Дек.Ил.Ґелі
в Белзі.-

Маємо шану повідомити, що п.Др.Пастернак, якого праця має бути поміщена як перший розділ в Історії Белза, вже доручив нам свій рукопис.-

П.Ред. Коструба лежить від кількох днів хорий і тому не можемо предложити його власного письма, а лише передаємо, що його праця трохи спізниться, але також на укінченні. Др.Карпинець свою працю закінчує.-В другій половині січня рукописи обох праць повинні бути нам доручені.-При найближчій нагоді, як тільки п.Коструба зможе явитися у Видавництві, напишемо про цю справу точніше.-

Для п.Др.Пастернака просимо надіслати, можливо ще перед Святами, гонорар в сумі зол.60.-/шістьдесять золотих/.-

З правдивою пошаною

Ч. 213/37. ЧК.-

Львів, 4 березня 1937.-

Хвальний Громадянський Комітет
для видання Історії Белза й Белжчини
до рук Всеч. о. Дек. Ів. Ґели
в Белзі.-

Грошевий переказ на зол. 100.-ми отримали, щиро дякуємо.-

Цілу цю суму виплатили ми п. ред. Т. Кострубі в рахунок його гонорару.-

Просимо приняти до відома, що п. ред. Коструба вручив нам нині цілковито викінчений і готовий до друку рукопис своєї праці: "Белз і Белзька Земля від найдавніших часів до 1772 року".-

П. Др. Карпинець також закінчує свою працю і має нам її передати в найближчому часі, про що негайно Хв. Комітет повідомимо.-

Як тільки отримаємо рукопис від п. Др. Карпинця, приготовимо і віддамо до друку всі три перші розділи, з тим, що розділ п. інж. Охрима може бути закінчений навіть аж тоді, коли будемо кінчити праці трьох перших авторів.-

Зокрема розважимо справу світлин і порозуміємося щодо неї з Хв. Комітетом.-

З правдивою пошаною

Ч.164/37.ЧК.- Львів, 17 лютого 1937.-

Хвальний Громадянський Комітет
для видання Історії Белза й Белзчини
до рук Всеч.о.Дек.Ів.Гели
в Белзі.-

Маємо шану повідомити, що п.ред.Коструба предложив нам нині рукопис трьох четвертих своєї праці, запевняючи при тому, що закінчить свою працю до кінця лютого цр.-

П.Др.Карпинець заявив нам нині, що свою частину викінчить по одержанні решти метрикальних виписів. Прохаємо прискішити їх висилку.-

Інж.Охрим не отримав ще всіх квестіонаріїв, а тому його праця не буде ще так скоро закінчена. Та вона може прийти значно пізніше, коли вже буде закінчений друк трьох перших частин.-

Ред.Коструба просить виплатити йому ще цього тижня в рахунок гонорару дальших сто золотих.-Прохаємо сповнити його прохання та прислати цю суму по можливости ще цього тижня, а нас відворотною почтою повідомити, чи і коли це наступить.-

Маємо повну надію, що друк книжки розпічнемо вже в березні. Праця ред.Коструби незвичайно старанна і зразкова, дає масу нового жерельного матеріялу, дійсно цікавого.-

З правдивою пошаною

Ч.463/37.ЧК.- Львів, 6 квітня 1937.-

Всеч. О. І. Гела-Белз.

Всечесніший Отче Добродію!

Пишу до Всеч. Отця Добр. особисто в такій справі:

Як ми вже повідомляли, п. ред. Коструба доставив нам вже свій рукопис, готовий до друку. Ми писали тоді також, що п. Др. Карпинець має також в найближчому часі передати нам рукопис своєї праці та що зараз потім розпічнемо друк книжки, не чекаючи на матеріяли від п. інж. Охрима.-

Та зайшла задержка через те, що Др. Карпинцеві вродилася дочка, але за кількаканацять днів померла і його дружина хора. Він щось три тижні перебував в Стрию, де його дружина живе у своїх батьків. Вернув щойно вчера до Львова і нині заявив нам, що напевно до двох тижнів закінчить свій рукопис. - Маємо переконання, що так дійсно буде та що з кінцем квітня розпічнемо друк.-

Але тимчасом ред. Коструба домагається заплати решти гонорару за свою працю. Він виноситиме для нього понад шістьсот золотих. Дотепер дістав ред. Коструба 400 зол.- Треба булоб дати йому тепер хоч сто золотих. На жаль в "Червоній Калині" під цю пору нема сотика, бо не маючи рукописів Белза ми скоріше розпочали друк "Золотих Воріт"/Історія Київ

ських Січових Стрільців/, який коштує нас понад десять тисячів золотих. Друк цеї книжки закінчиться в перших днях травня, так що не буде ніяких труднощів вже в найближчих днях розпочати друк "Белза".-

І от прохання до Всеч. Отця Добр., щоби були ласкаві добути в Комітеті сто золотих і нам їх прислати для ред. Коструби.-

П. інж. Ґела був нині свідком моєї розмови з п. ред. Кострубою і п. Др. Карпинцем і може посвідчити, як справа мається.-

Дуже прошу, щоби Всеч. Отець Добр. були ласкаві найти хвильку вільного часу на відповідь для мене.-

З глубокою пошаною

ч. 49/37. ЧК.-

Львів, 12 січня 1937.-

До Громадянського Комітету Белзчини
до рук голови Вс.о.і.Ґели
в Белзі.-

Зол.60.-.на гонорар для п.Др.Пастернака ми отримали, дякуємо.-

В залученні посилаємо листа п.ред.Т.Коструби, в якому він повідомляє про стан своєї праці. Дуже багато часу заняв п.Кострубі розділ III. про кольонізацію, який вимагав точних виписів з архівів. Тому саме закінчення його праці трохи припізнилося.-Та ми не натискаємо на п.ред. Кострубу, уважаючи, що праця буде вартісніша, якщо буде основно оброблена.- А що справа знимок відтягнклася до весни, то до того часу всі рукописи будуть напевно готові.-

З правдивою пошаною

лист ред.Коструби.-

Ч. 414/39. ЧК.-

Львів, 27. березня 1939.-

Вп. П. Др. А. Річинський, Володимир.

Високошановний Пане Докторе!

Вашого листа з 23. цм. ми нині отримали. Світлини прийшли в порядку, неполомані.-

Щиро дякуємо Вам за так прекрасну збірку світлин! Нині не можемо ще сказати, скільки і котрі будуть поміщені в книзі, тому що ред. Т. Коструба виїхав на кілька днів зі Львова. По його повороті негайно Вас про все повідомимо.-

Всі світлини зобовязуємося по виборі і використанні звернути Вам в доброму стані. Але просимо погодитися з тим, що справа трохи протягнеться. Вправді ми вже наново розпочали друк книги, але останні місяці були для Видавництва катастрофальні /три конфіскати, зманшення торгів/ так, що друк буде йти дуже поволі, бракне грошей.-

Приймаємо очевидно Вашу умову, що клішами із Ваших світлин зможете безплатно користуватися. Другим Видавництвам без Вашого дозволу позичати їх не будемо, а Ваші права до них думаємо частинно забезпечити таким чином, що під кожною світлиною напишемо, що це світлини із Вашої збірки.-

В усіх цих справах напишемо до Вас ще раз за кілька днів по повороті ред. Коструби.-

З правдивою до Вас пошаною

У Володимирі 23.III.1939.

До Хв. Вид. „Червона Калина" у Львові:

На Вашого листа з дня 2.II.1939 висилаю Вам 70 світлин до використання (по вибору) у праці про „Княгиню Ольгу". Майже всі ці знимки — мої оригінальні; є лише декілька знимок Ол. Цинкаловського (це на кожній з них зазначено).

Кілька цих світлин вже мають готові кліші, а саме — [redacted] а також № 65 і 66 (у „Нашій Батьківщині", 1938, стор. 39 і 47).

Замовляючи кліші до інших світлин прошу взяти під увагу, що <u>не варто зменшувати</u> №№ 1, 14, 43, 48 і 55, бо вони на менших відбитках невиразні і втрачають свою цінність. Натомість <u>бажано зменшити</u> до розміру 1/16 аркуша такі №№: 15, 27 і 28.

Всі ці світлини по використанні прошу мені зараз же звернути. До Музею деякі з них можна буде дати, але не всі, і то пізніше, бо я готую зараз іншу працю до друку й вони ще мені можуть потрібні (особливо побільшені).

По одержанні цієї пачки прошу мене повідомити, а по виході книжки про Ольгу надішлю її також дістати.

Моя умова: Вашими кліше з цих світлин вільно мені буде безплатно користуватися до своїх ілюстр. видань; натомість <u>третім особам це не вільно без мого дозволу.</u>

Список світлин долучаю.

З правдивим поважанням Др Річицький

P.S. На бажання можу додатково вислати кілька десятків світлин церков (переважно поваленних вже) з Грубешівщини, Володавщини й Ковельщини — тепер їх ніде не можна дістати.

Ч.1051/39.ЧК.- Львів, 2. лютого 1939.-

Вп.П.Др.А.Річницький, Володимир.-

Високошановний Пане Докторе!

Вашу листівку з 10.І.цр.ми отримали своєчасно. Щиро просимо Вас вибачити нам, що так пізно відповідаємо, та були в нас великі клопоти і не було хвильки вільного часу на переписку. Зрештою ми були примушені з фінансових причин припинити друк книжки про Белз і цілком тепер будемо її продовжувати.-

"Княжий Белз" це збірна праця таких авторів: Др.Пастернак, археольоґія, ред.Теофіль Коструба, княжі часи, Др.Іван Крипинець, польські, австрійські та українські, інж.Ол.Ортим, статистика теперішня. Ред. Коструба вишукав деякі штихи до своєї праці, Др.Карпинець приготовив з української визвольної війни, а до праці інж.Охрима дасмо світлини з самого Белза та з усіх сіл Белзького судового повіту/загальні види, церкви, Народні Доми, населення і т.п./. Зовсім нема у нас світлин з місцевостей зпоза давнього кордону ані з давнини ані з теперішніх часів. Тож Ваша, Вп.Пане докторе, збірка булаб для нас незвичайно цінна і саме вона надалаб книзі ваги. Бо це буде поважна книга - монографія в 20 аркушів друку формату широкої вісімки.-

Немовби начальним редактором книги є ред.Коструба, фахівець, історик і архівний дослідник. Ми передали йому зміст Вашої листів-

ки і в порозумінні з ним просимо Вас прислати нам ласкаво цілу збірку, щоби редактор міг мати вибір і вибрати відповідні до змісту та найцікавіші. Зобов'язуємося прочисто звернути Вам всі світлини в повнім порядку. Хоч малиб велику охоту зат мати їх для нашого Музею Воєнно-Історичних Пам'яток, що недавно дістав приміщення в домі Інвалідів в шести кімнатах. Одна кімната призначена окремо для давнини і нею опікується спеціяльно Др. Іван Крипякевич.- Якщо не погодитеся на передачу світлин в Музей, то просимо погодитися на те, що зробимо для Нього копії.-/ До Музею просимо при нагоді побуту у Львові конечно заглянути./-

Щиро просимо дати нам скоро відповідь, тим разом відпишемо негайно.-

З глибокою до Вас пошаною

У Володимирі 10. I. 1939 р.

23

До
Кв. В-ва „Червона Калина"
у Львові.

П. інж. Гела до книжки про Белз, яку друкує „УК.", зажадав від мене світлини городища і ін. памяток старовини з Червеня, Городла, Грабівця та Волиня (на Холмщині), Лопатина і Гуська (в Галичині), з тим, що я мав би надіслати їх безпосередно до вид. „УК."

Отже в цій справі повідомляю, що можу дати бажані світлини до розпорядимости В-ва з усіх цих місцевостей, окрім Лопатина, — а до того ще й з ін. місць Колишньої Белзчини княжих часів (напр. неістнуючого города Всеволожа або загадкового Литовежа, Устилуга та ін.), але хотів би знати передовсім, що Вам до цього потрібне? Бо окрім памяток княжих часів міг би дати з цієї ж околиці також памятки українського церковного будівництва (напр. трибанні цер-

TELEFON ZAOSZCZĘDZA CZAS I PIENIĄDZE!

KARTKA POCZTOWA

NADAWCA:

Wydawnictwo
„Czerwona Kałyna"
Lwów
Zimorowicza 12/II

WŁODZIMIERZ 1
10 I 39 12

WŁODZIMIERZ 1
10 I 39 12
15 GR POLSKA

Kobyś z ~~[illegible]~~ nepegmiсть старого Червеня — ті церковці вже збурені, але за рік перед тим я поробив з них світлинів. Оскільки це видання виготовляє прор. Криницький, чи хтось ін. з наших істориків, то я просив би, щоби вони дали мені до кладні вказівки, а то я не знаю, на чім власнике залежить, а світлинки маю досить удатні.

З прав. Адам. Др. Рівнянський
дня 10.I.1939 р.
у Володимирі

P. P. T. 1 (VI.1938) 20.000.000

Громадянський Комітет Белзчини для видання історії Белза і Белзчини в Белзі.-

Д О
Хвальної Видавничої Кооперативи "Ч Е Р В О Н А К А Л И Н А"
у Львові.-
вул.Зіморовича Ч.12.II.

Маємо шану потвердити письменно умови видання Історії Белза та Белзчини,уложені на спільній Конференції Управи Вашої Кооперативи з головою Комітету с.дек.І.Ґелою в дні 26.травня 1936 р.-:

I/ Громадянський Комітет Белзчини для видання Історії Белза і Белзчини в Белзі приступає спільно з Видавничою Кооперативою "Червона Калина" у Львові до видання Історії Белза та Белзчини з тим,що на покриття частини коштів накладу Громадянський Комітет Белзчини складає готівкою суму зол. 750.-/сімсотпядесять золотих/.Решту коштів накладу,що виноситимуть приблизно зол. 3.000.- поносить Вид.Коопер."Червона Калина" у Львові."

2/ Історія Белза і Белзчини буде збірною працею:Про археольоґію пише Др.Ярослав Пастернак,директор Музею НТШ у Львові, про княжі часи і польське панування до кінця XVIII,століття ред Теофіль Коструба,про австрійське панування та часи визвольних змагань др.Іван Карпинець,про побут і сучасний суспільно-економічний стан Белзчини інж.Олекса Охрим.-

3/ Обєм книжки має виносити около 12 аркушів друку,формату вісімки - на аркуш друку 16 сторін.-

Ілюстраційна частина має обіймати 16 сторін на добрім папері /ілюстраційнім /розміщена в середині книжки.Тут увійдуть світлини до трьох перших розділів книжки,а кошти кліше будуть покрити з вище преліміновапої суми/зл.3.000.-/.До останної,четвертої частини/сучасний стан/увійдуть світлини з поодиноких місцевостей белзчини, з тим,що з одної місцевости може бути найбільше три світлини та що на кошти зроблених кліше кожда місцевість зложить наперед готівкою за свої кліші

по зол. 3.50.- за одну клішу, за три кліші рівно зол.10.-

Кошти зроблення світлин на місці покриває кожда місцевість сама.-

Кромі ілюстрацій увійде до книжки відповідна скількість/після /після узнання авторів / шкіців, мап, розміщених або в тексті в середині книжки, або даних на кінці книжки як додаток. Шкіци, мапи виконає спеціяльний рисівник.-

4/ Археольогічна частина книжки має занимати 8 - 16 сторін /найбільше один аркуш друку/, княжі часи і польське панування до XVIII століття - около сім аркушів друку, австрійське панування та визвольні змагання около три аркуші друку і сучасний стан - один аркуш друку.-

С п е ц і я л ь н о широко мають бути обговорені княжі часи, козаччина, чи її відгомін в Белзчині та визвольні змагання 1918 - 1919 рр.-

Точний заголовок книжки буде устійнений пізніше в порозумінні Комітету з Хв. Кооперативою.-

5/ Авторський гонорар усталюється на зол. 90.-/девядесять/ від аркуша друку.-Від нового/другого/ накладу автори застерігають собі заплату після умови нової.-

6/ Рукописи -праці мають бути передані до друку до дня 31. грудня 1936 р.-

7/ По видрукуванні книжки Комітет одержує на покриття зложеної ним суми зол. 750.-. відповідну скількість книжок з тим, що від ціни продажі буде відрахований спуст 20%.-

Ціна продажі буде устійнена спільно Хв. Управою Кооперативи з Комітетом і буде обовязувати обі сторони.-

8/ Управа Кооперативи зобовязується, що не буде висилати виданої книжки своїм членам в Белзчині, а також до часу повернення суми зол. 750.- Комітетові, не буде продавати книжки через своїх аґентів на терені Белзчини.-

Комітет зобовязується продавати належні йому книжки по спільно усталеній ціні.-

9/ На випадок непорозумінь обі сторони погоджуються на

арбітраж Головного Виділу Товариства "Просвіта" у Львові.-

Б е л з, дня 9.липня 1936.

За Комітет:

Громадянський Комітет Белзчини для видання історії Белза і Белзчини в Б е л з і.

26

Д о
Хвальної Видавничої Кооперативи "Ч е р в о н а К а л и н а"
у Львові.
вул Зіморовича.ч:12/II.

Маємо шану потвердити письменно умови видання Історії Белза та Белзчини,уложені на спільній Конференції Управи Вашої Кооперативи з головою Комітету о.дек.І.Гелою в дні 26.травня 1936.р.-:

1)Громадянський Комітет Белзчини для видання історії Белза і Белзчини в Белзі приступає спільно з Видавничою Кооперативою "Червона Калина" у Львові до видання історії Белза та Белзчини з тим,що на покриття частини коштів накладу Громадянський Комітет Белзчини складає готівкою суму зол.750.-/ /сімсотпядесять золотих/.Решту коштів накладу,що виноситимуть приблизно зол.3,000.-,поносить Вид.Кооп."Червона Калина". у Львові.-

2)Історія Белза і Белзчини буде збірною працею:Про археольогію пише др.Ярослав Пастернак,директор Музею НТШ у Львові, про княжі часи і польське панування до кінця XVIII.століття ред.Теофіль Коструба,про австрійське панування та часи визвольних змагань др.Іван Карпинець,про побут і сучасний суспільно-економічний стан Белзчини інж Олекса Охрим.-

3)Обєм книжки має виносити около 12.аркушів друку,формату вісімки - на аркуш друку 16.сторін.-

Ілюстраційна частина має обіймати 16.сторін на добрім папері /ілюстраційнім/,розміщена в середині ~~друкх~~ книжки.Тут увійдуть світлини до трьох перших розділів книжки,а кошти клішів будуть покриті з вище прелімінованої суми /3,000.зл./. До останної,четвертої частини /сучасний стан/увійдуть світлини з поодиноких місцевостей Белзчини,з тим,що з одної місцевости може бути найбільше три світлини та що на кошти зроблення клішів кожда місцевість зложить наперед готівкою за сво

свої клішім по зол.3,50.-за одну кліщу, за три кліші рівно-
зол.10.-

Кошти зроблення світлин на місці покриває кожда місцевість сама.

Кромі ілюстрацій увійде до книжки відповідна скількість /після узнання авторів/ шкіців, мап, розміщених або в тексті в середині книжки, або доданих на кінці книжки як додаток. Шкіци, мапи виконає спеціяльний рисівник.

4)Археольоґічна частина книжки має занимати 8-16-сторін /найбільше один. аркуш друку/, княжі часи і польське панування до XVIII. століття - около сім аркушів друку, австрійське панування та визвольні змагання около три аркуші друку і сучасний стан - один аркуш друку.

С п е ц і я л ь н о широко мають бути обговорені княжі часи, козаччина чи її відгомін в Белзчині та визвольні змагання 1918 - 1919.рр.-

Точний заголовок книжки буде устійнений пізнійше в порозумінні Комітету з Хв.Кооперативою.-

5)Авторський гонорар усталюється на зол.90.-/девядесять/ від аркуша друку. Від нового /другого/ накладу автори застерігають собі заплату після нової умови.

6)Рукописи-праці мають бути передані до друку до дня 31. грудня 1936.р.

7)По видрукуванні книжки Комітет одержує на покриття зложеної ним суми зол.750.-відповідну скількість книжок з тим, що від ціни продажі буде відрахований опуст 20%.-

Ціна продажі буде устійнена спільно Хв.Управою Кооперативи з Комітетом і буде обовязувати обі сторони.

8)Управа Кооперативи зобовязується, не/що буде висилати виданої книжки своїм членам в Белзчині, а також до часу повернення суми 750.-зол Комітетові, не буде продавати книжки через своїх аґентів на терені Белзчини.

Комітет зобовязується продавати належні йому книжки по спільно усталеній ціні.

9)На випадок непорозумінь обі сторони погоджуються на ар-

27

бітраж Головного Виділу Товариства "Просвіта" у Львові.

Б е л з, дня 9. липня 1936.

За Комітет:

Гела

Базарко Іван

інж. К. Бородайко

Перевиданий

Протокол

зі сходин дня 28. квітня 1936., в справі написання і видання історії м.ста Белза й околиці.

Присутні: Др Навроцький, др. Картинець Іван, п. Косруба Теофіль і п. Бела.

Порішено: Історія м. Белза й околиці буде збірною працею. Про археольогію пише дир Музею Н.Т.Ш. др. Пастернак, про княжі часи й польське панування до кінця XVIII. ст. – п. Косруба про австрійське панування, часи визвольних змагань 1918–19. рр. і теперішні часи пише др. Картинець

Обєм книжки має виносити ок. 12 аркушів друку, сторінкового формату вісімки (на аркуш друку – 16 сторін); ілюстрації має бути 8 сторін (на спеціальнім папері), розміщених в середині книжки. Крім цього передбачено якнайбільше місця на звичайнім папері, розміщених або в середині або доданих як додаток на кінці книжки. Мапи виконає спеціальний рисівник.

Археольогічна часина має займати 8–16 сторін (максимально 1 аркуш друку), княжі й польські часи ок. 7 аркушів друку, австрійські часи, визвольні змагання й найновші часи ок. 4 аркуші друку.

Спеціально широко мають бути обговорені княжі часи й визвольні змагання 1918 – 1919. років.

Точний заголовок книжки має устатися пізніше.

Гонорар авторам – по 90 зол від аркуша друку; часину гонорару дістануть як зачнеться, вже в найближчому часі. Якщо мав би наступити другий наклад, автори застерігають собі поновну заплату, висоту якої устанлять.

1). 1/I 1936. —

2) ~~[illegible]~~ сусп. [illegible] стану (Огрин)

3) Маєвка. —

4) ~~Доплата до [illegible]~~

5) 20% рабату. —

6). 16 [illegible] — [illegible] —

давати і [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] 3.30, [illegible] 3 [illegible]

7) Члени [illegible].

8) "Колонізатори наші".

(Квестіонарі.)

До хв. Дирекції РСУК

у Львові

~~Видавництво~~ „Червона Калина" приступає до нового ділу видавництва — монографії українських городів, в першу чергу історичних. ~~Як перший випуск йде монографія Белза Белзчини~~ Кожна монографія обіймати-ме історію міста від найдавніших часів, участь даного повіту у визвольних змаганнях (історія частин УГА з того повіту) і в кінці сучасний стан повіту під оглядом господарським і культурним, ілюстрований статистичним матеріялом.

Як перший випуск йде монографія Белза і Белзчини. Для видання монографії Белзчини основано в Белзі ширший громадянський комітет, ~~який~~ він старається про допомогу „Черв. Калині" сфінансувати видання і займається збіркою статистичних матеріялів на основі обширних квестіонарів, опрацьованих і уложених п. інж. Охримом Олександром, котрий є співробітником монографії і має опрацювати тему: сучасний господарський і культурно-освітній стан Белзчини.

~~Ця тема є~~ Статистичні матеріяли вже надходять і мають бути доставлені до кінця грудня ц. р. Треба їх ~~доповнювати~~ узгіднити і доповнити, а до цього ~~конч~~ необхідним є

бути на місці в Белзчині і в Ста-
головнім Статистичнім Уряді в Варшаві.
Спеціяльно старанної праці вимагає
ця перша монографія, ~~бо вона~~ тому
що вона має бути взором для слідую-
чих ~~задань~~ праць.

Як що п. інж. Охрим працював би
над своєю темою лише принагідно в часі
вільнім від урядових обовязків, то його пра-
ця ~~з~~ ~~та~~ затягнулася би на неозначений
час. Щиро прохаємо уділити п. інж.
Ол. Охримові надзвичайної відпустки від 12 ~~січня~~ до
30 січня 1937. р. в цілі доповнення наведених
матеріялів.

З пов.

1.) Pieczęć radziecka z ok. r. 1667
z napisem w otoku: + SIGILLVM +
CIVITATIS . . . . . .
(AM. L. Brod. Burgr. 587. str. 1493
(r. ok. z ~~połow.~~ XVII w.
dostarczył do Złotorów mgr Z. Michniewicz.

30

2) 2-ga pieczęć radziecka z ok. r. 1607
z ~~pierwszej połow.~~ XVII w. z dol.

3) Pieczęć wójtowska — z r. 1624
z napisem SIGILLVM. VICEADNO
-CATIALE CIVI BELZ
z przez XVII w. ~~pierwsz. poł.~~ XVI

4.) Pieczęć Tomasza z r. 1566
z napisem: SIGILLVM. SCABINALE
CIVITATIS BELZ. 1566.

(Zdziałany przez p. Grabowiecką
Janinę

I

Matematica

„SIGMA"

Nr. 878

I

Спомин.

Була осінь... Осінь 1919 року... Дощ кропив і мочив і так розмоклі вже подільські дороги. А так хотілося щоб хоча ті дороги мали ~~хоть~~ дрібку спочуття... Та і вони глухі були....

Ранок... Сірий, мокрий, холодний, падолистовий ранок. Дорогою з Лучинця ~~Нового~~, недалеко Дністра в напрям Бару ідуть рештки „Вишколу І. Галицького Корпусу". Кількадесять новобранців, зрекрутованих на Великій Україні, кільканадцять підстаршин Галичан, в яких числі і я находився, та й 2 чи 3 старшин, під проводом сотника Галицького. За цим скромним відділом тягнеться довгий ключ возів, де крім скромного майна, лежать хорі на тиф стрільці та підстаршини. Перелетять чи ні це море? Море сліз, мук, змагання, зневіри? Чи їх вимажені і умучені ноги донесуть їх до золотоверхого Київа? Бож через Київ дорога домів. А дощ начеб не бачив цього, начеб йому це все байдуже... А може це тільки сльози, які сиділи глубоко в останних закутинах душ ~~[illegible]~~ що на фірах стрільців??...

Дорога тяжка; розмокла глина чіпається подертих черевиків. Вода вливається в їх нутро. ~~Зачим?~~... ~~Під~~ Вечером підходимо до одного села. Вже добре потемніло було, заки ми зістали ~~[illegible]~~ обіз: „рідку пшоняну кашу". Та не кожному вона смакувала по цілоденнім марші. Кожний вонівби лягти та огріти своє змерзле та змочене немилосердно тіло. ~~Та~~ Але в селі хат не богато. Розміщено так, що в хаті містилося по 10-12 людей. Постелили соломи на долівці та полягали. Попритулювалися одни до одного, але зимно. Ох! як зимно! Ще сьогодні чую його. Одежа мокра, біля мокре, і плащ мокрий. Нічим накритися.

III.

Вкінці дійшли ми до якогось села на північ від Бару. Дальше йти не годен. Кожний ночує де трапилось. Рано кусня не варить, бо нема що. Старшин нема. Фіри з майном і хорими десь пропали. Кажуть вернули до Бару. Тепер розійшлася вістка, що Галичани піддались Денікінові. Чому? Цього ніхто не каже. Одні кажуть, що вже Укр. Галицькій Армії кінець, і кожний хай йде де хоче, інші радять вступити до Петлюрівців, а ще інші кажуть йти домів. Не вжеж так малаб закінчитись наша трагедія? Того дня коли сонце глянуло на нас з за хмар, як ми змучені йшли болотнястою дорогою??

Що дальше було я вже не знаю, бо в тім же селі, де ми простали 1 ніч по злуці з Денікіном почуваю, що сили мене опускають, голова тяжить, язик сохне, ноги ломляться. Прийшов тиф...

He may.

Bh

Рештки скриптів що не увійшли до Календаря на 1932 р.

33

СПУДЕЙ.

На давний лад, сице старим звичаєм, по довгих інтервалах вертеп наш зачинаємо. Як сказав вовремяоно мудрець Сковорода "всьокому городу нравах нрав і права". Так й вертеп цей творяше лицедії нрав і право свої імієт.

В нем бо ах єсьм найстаршая фіґура: бурсак Спудей худовжная натура. Все он діянеє в вертепі начинаєть так було в давнину і тепер - як хто з вас памятає.

Перший вертеп в галицькім нашім краю аз зачинал і тойже зачинаю. Одно велце жалосне, що не всі особи зді суть обецні: деякі вже в гробі. Колись вони в вертепі гопки витинали - днесь жаживають вже небесной хвали. Та мимо тої страти Спудеї можуть вертеп продовжати бо все найдуться нові кандидати. Щоб тут у нему фокоси ділати.

Час упливаєт як у Дніпрі вода - времена змінились осталась лиш біда. Вона по древах вже не ходить, сама із себе другу біду родить і просто людям в вічі лізе, только незветься вже біда а кріза.

Кріза єсть везді: в нашій політиці, в науці, штуці, даже і музиці. Всім бо здаєтьсяшо творять чудо, диво як шо до чого-виходить фальшиво.

Зтихотворенію, сиріч у поезії - не маємо серця а самі герезії, у політиці самі небелиці, а шося тичить малярської штуки на всіх виставах - пняки й камянюки. Тож і не диво, що наше покоління верже на себе не хліб а каміння; а як забракнуть камінння твердії то уживають яйця гнилії.

Всі в нас спокою ніби щиро грагнуть, а суматоху чинять і не воден гуж тягнуть.

Тож схаменіться, на тім вас пращяю - дай Боже порядку в нашом бідном краю, а з надходящим тепер новим роком щоб ми не ступали всі однаким кроком.

СПУДЕЙ.

На давний лад, сице старим звичаєм, по довгих інтервалах вертеп наш зачинаєм. Як сказав вовремя оно мудрець Сковорода: "всякому городу нрав і права". Так й вертеп цей - творяше лицедії нрав і права свої імієт.

В нем бо аз єсьм найстаршая фіґура: бурсак, Спудей, художная натура. Все он діянеє в вертепі начинаєть, так було в давнину як хто з вас памятає.

Перший же вертеп в галицькім нашім краю аз зачинал і тойже зачинаю. Одно велце жалосне, що не всі особи зді суть обецні: деякі вже в гробі. Колись вони в вертепі гопки витинали - днесь жаживають вже небесной хвали. Та мимо той тяжелой страти Спудеї можуть вертеп продовжати. Бо все найдуться нові кандидати, щоб тут у нему фокуси делати.

Час упливаєт як у Дніпрі вода - времена змінились - осталась лиш біда. Вона по древах вже не ходить, сама із себе другу біду родить і просто людям в вічі лізе, только незветься вже біда - а кріза.

Кріза єсть везді: в нашій політиці, в науці, штуці, даже і в музиці. Всім бо здається що творять чудо-диво, а як що до чого - виходить фальшиво.

В стихотворенію, сиріч у поезії - не маєм серця а самі герезії. У політиці самі небелиці, а щося тичить малярської штуки на всіх виставах - пняки й камянюки. Тож і не диво, шо наше покоління верже на себе не хліб а каміння; а як забракнуть камінння твердії то уживають яйця гнилії.

Всі в нас з покою ніби щиро грагнуть, а суматоху чинять, і не вроден гуж тягнуть.

Тож схаменіться, на тім вас пращяю - дай Боже порядку в нашом бідном краю, а з надходящим тепер новим роком, щоб ми ступали всі однаким кроком.

СИЛЬВЕСТЕР.

Я є сильвестер !але не Дримаймик.Цалую руці пані панове,професори доктори і много численні директори!Я є той сильвестер,що по світі ибродить,якого нині цілий світ обходить.Мені не сіють давним звичаєм - жита ні пшениці а пють,шаліють мужі і дівиці.

А не було тут Маланки?

співає

Василь сіно косить,Маланка їсти носить

Го,го,го добре вино.

Маланю,Маланю!ходи сюди на Молоду Громаду!

МАЛАНКА :

Ой ні ...Маю ще час за два тижні,у нас новий рік за чотирнацять днів.

СИЛЬВЕСТЕР:

Та що ти !....Молода Громада не має часу чекати- за чотирнацять днів буде ще старша.

МАЛАНКА : Та чого старша?там старих нема:є трохи сивих та трохи лисих..

співає

СИЛЬВЕСТЕР :Знаєш що....зробім Нормалізацію!

МАЛАНКА: Та що ти ? Тут ?ще хто побачить...

СИЛЬВЕСТЕР :Не розумієш! Погодімся Старий календар з новим календарем

МАЛАНКА :Добра є !

співає

/ танцюють,цілуються/

ДМИТРО:/ співає за сценою/

МАЛАНКА : Ой хтось йде !якийсь молодець з Молодої Громади....

ДМИТРО :

співає

І шумить і гуде,опозиція іде

А хтож мене молодого до домоньку заведе

МАЛАНКА : Я заведу....

ДМИТРО : Мінка !Апаґеєах сатанас!Маю вас досить ! не хочу .....

За Кедрином шукаю, він мене ніґдеґа відведе.Де той Кедрин?

не виділа ти Маланю нашої сірої еміненції....

МАЛАНКА :Хі,хі,хі....та він не з Молодої Громади,то десь з Бесіди...

я тих з Молодої Громади знаю..жадній дівчині дороги не дадуть

перейти...

СИЛЬВЕСТЕР.

Я є сильвестер ~~!але не дрималик~~. Цалую руці пані панове, професори доктори і много численні директори! Я є той сильвестер, що по світі ибродить, якого нині цілий світ обходить. Мені не сіють давним звичаєм - жита ні пшениці а пють, шаліють мужі і дівиці.

А не було тут Маланки?

співає

Василь сіно косить, Маланка істи носить

Го, го, го добре вино.

Маланю, Маланю! ходи сюди на Молоду Громаду!

МАЛАНКА :

Ой ні ...Маю ще час за два тижні, у нас новий рік щойно за чотирнацять днів.

СИЛЬВЕСТЕР:

Та що ти !....Молода Громада не має часу чекати, за чотирнацять днів буде ще старша.

МАЛАНКА : Та чого старша? там старих нема: є трохи сивих та трохи лисих..

співає

СИЛЬВЕСТЕР :Знаєш що....зробім Нормалізацію!

МАЛАНКА: Та що ти ? Тут ?ще хто побачить...

СИЛЬВЕСТЕР :Не розумієш! Погодімся: Старий календар з новим календарем аби було в Куті

МАЛАНКА : ~~Добра є~~ Можу, але не на довго і не дуже.

співає

Чи старий, чи молодий
це вандура справа
чи такий, чи сякий
Аби його був дівочий

/ танцюють, цілуються/

ДМИТРО:/ співає за сценою/

МАЛАНКА : Ой хтось йде !якийсь молодець з Молодої Громади....

ДМИТРО :

співає

І шумить і гуде, опозиція іде

А хтож мене молодого до домоньку заведе

МАЛАНКА : Я заведу....

ДМИТРО : Жінка !Апаґесах сатанас! Маю вас досить ! не хочу .....

За Кедрином шукаю, він мене ~~ніхкеда~~ відведе. Де той Кедрин? не виділя ти Маланю нашої сірої еміненції....

МАЛАНКА :Хі, хі, хі....та він не з Молодої Громади, то десь з Бесіди... я тих з Молодої Громади знаю..жадній дівчині дороги не дадуть перейти...

КЕДРИН : О...Кланяюся!

ДМИТРО :Ну, нарешті Ви є !Та тут стільки роботи, стільки клопотів а вас не видно...

КЕДРИН :Добре ,що не видно я вмисно не хочу бути на першім пляні. Мене силою випихають.Я собі звичайна, сіра - еміненція ....

ДМИТРО :

співає

При тій нашій імпотенції,раз,два,три
Важко сірій еміненції раз/два,три
Важко гнути серед муки,гнути серед муки
Політичні закарлюки,раз,два,три.

Я як дасться що загнути раз,два,три
То на мене Ундо люте,раз,два,три
Мудрий з Ундом все мудрує,все мудрує
ХА я собі Кердиную,раз два,три

ДМИТРО : і я Мудрого не перемудруюя Кедрина не перекедриную .Бо він вогонь не кобила!

КЕДРИН : співає

і шумить і гуде ,опозиція іде
Бог то знає,Бог відає,що то з того буде.

КЕДРИН

і шумить і гудить,кожний кожному кадить
Бог то знає,Бог відає,~~[illegible]~~ чи то пахне,чи смердить.

Бо не знаєш тепер з ким іхти і куди,
Чи сюди чи туди,або може тамтуди

/ виходять/

ходім бо Пеленський іде !

ЗЕНКО : співає

І ти посол і я посол...

ах та праця !працюй та працюй! з ніг паду!вчера в Берліні, позавчера в Підгайцях ,нині в Теребовлі,там де кидають яйця.... я не бавлюся в позакулісові махінації і комбінації, бо не знаю хто тут має рацію,знаю тільки Ундо і Кооперацію.Тримаюся давних засад Наумовича,який казав:"Трудися,молися і тризвися!

співає

І ти посол і я посол вибранці народу

КЕДРИН : О...Кланяюся!

ДМИТРО :Ну, нарешті Ви є !Та тут стільки роботи, стільки клопотів а вас не видно...

КЕДРИН :Добре ,що не видно я вмисно не хочу бути на першім пляні. Мене силою випихають.Я собі звичайна, сіра - еміненція ....

ДМИТРО :

співає

При тій нашій імпотенції,раз,два,три
Важкр сірій еміненції раз/два,три
Важко гнути серед муки,гнути серед муки
Політичні закарлюки,раз,два,три.

КЕДРИН: співає

А як дасться що загнути раз,два,три
То на мене Ундо люте,раз,два,три
Мудрий з Ундом все мудрує,все мудрує
А я собі Кердиную,раз два,три

ДМИТРО : і я Мудрого не перемудрую,/Кедрина не перекедриную .

Вогонь не кобила!

КЕДРИН : співає

І шумить і гуде ,опозиція іде
Бог то знає,Бог відає,що то з того буде.

КЕДРИН: І шумить і гудить,кожний кожному кадить
Бог то знає,Бог відає, чи то пахне,чи смердить.
Бо не знаєш тепер з ким іти і куди,
Чи сюди чи туди,або може тамтуди

/ виходять/

ходім бо Пеленський іде !

ЗЕНКО : співає

І ти посол і я посол...

Ах та праця !Працюй та працюй з ніг упаду!Вчера в Берліні, позавчера в Підгайцях ,нині в Теребовлі,там де кидають яйця.... Я не бавлюся в позакулісові махінації і комбінації, бо не знаю хто тут має рацію,знаю тільки Ундо і Кооперацію.Тримаюся давніх засад Наумовича, який казав:"Трудися, молися і тризвися!

співає

Рідна Кліба І ти посол і я посол вибранці народу

КЕДРИН : О...Кланяюся!

ДМИТРО :Ну, нарешті Ви є !Та тут стільки роботи, стільки клопотів а вас не видно...

КЕДРИН :Добре ,що не видно, бо я вмисно не хочу бути на першім пляні. Але Мене силою випихають.Я собі звичайна, сіра - еміненція ....

ДМИТРО :

співає

При тій нашій імпотенції,раз,два,три
Важко сірій еміненції раз/два,три
Важко гнути серед муки,гнути серед муки
Політичні закарлюки,раз,два,три.

А як дасться що загнути раз,два,три
То на мене Унде люте,раз,два,три
Мудрий з Ундом все мудрує,все мудрує
ХА я собі Кердиную,раз два,три

ДМИТРО : і я Мудрого не перемудрую Кедрина не перекедриную .Бо він вогонь не кобила!

КЕДРИН :

співає

і шумить і гуде ,опозиція іде
Бог то знає,Бог відає,що то з того буде.

КЕДРИН
і шумить і гудить,кожний кожному кадить
Бог то знає,Бог відає,ахтихахтихи чи то пахне,чи смердить.

Бо не знаєш тепер з ким ідти і куди,
Чи сюди чи туди,або може тамдуди

/ виходять/

ходім бо Пеленський іде !

ЗЕНКО :

співає

І ти посол і я посол...

ах та праця !працюй та працюй! з ніг паду!вчера в Берліні, позавчера в Підгайцях ,нині в Теребовлі,там де кидають яйця.... я не бавлюся в позакулісові махінації і комбінації, бо не знаю хто тут має рацію,знаю тільки Унде і Кооперацію.Тримаюся давних засад Наумовича,який казав:"Трудися,молися і тризвися!

співає

І ти посол і я посол вибранці народу

Хтось би думав, що ми з того маємо вигоду
Що ми маєм гроші маємо палати
А ми тільки бідні українські дипльомати.
Ми за нарід тут страдаєм, за нарід бідуєм
І воюєм і послуєм і кооперуєм.
Кожний ексцеленції даєм авдієнції
Інтервенції і ліціенції в справі еґзистенції.
/чути за сценою .. г а б т а х !

ЦЕЛЕВИЧ : Габтах! просто стань!

ЗЕНКО : Ой ґенеральний секретар...а властиво секретний ґенерал !
/хоче тікати/

ЦЕЛЕВИЧ: Посол стій !/але став,

ЗЕНКО : Пане ґенерал секретар

ЦЕЛЕВИЧ: животом до землі впадь, піднесися і встань. Комендерую вас до Шанґгаю! або ні, до Куликова...! тілом обернися в інший бік! Йти собі геть ./Зенко виходить/

ЦЕЛЕВИЧ співає

Єчкай, єчкай Маріянка
Бо там іде сама пянка
Із тей строни із тей строни
Ідуть улани, ідуть драґони.

Чи ви виділи як мене слухають? чули мою команду? зі мною говорять всі ґенерали. ~~Я є зі штабу у Лузі...Властиво штабу у Лузі нема, але є штаба! в дверях...і я там вішаю блюзу,~~ А Ви бачили мій однострій? Як вберуся в нього то нема такого щоби за мною не оглядався!

(входить ~~[illegible]~~ селянин)

СЕЛЯНИН : О якесь войсько ! ци не наше...

ЦЕЛЕВИЧ : На землю впадь!

СЕЛЯНИН: Та що то за якась команда.. ні то наша ні то німецька. По нашому було .."долів!", по німецьки.."нідер!"

ЦЕЛЕВИЧ : А ви звідки знаєте так команду?

СЕЛЯНИН : був при армії..і австрійській і українській.

ЦЕЛЕВИЧ : А я всіх ґенералів знаю...

СЕЛЯНИН : і Ґальґочого знали ?

ЦЕЛЕВИЧ : Так. Як він був в Босні в Герцоґовині, то я був на Буковині мала що з ним не здибався. І найяснішого пана я знав.

Хтось би думав, що ми з того маємо вигоду
Що ми маєм гроші маємо палати
А ми тільки бідні українські дипльомати.
Ми за нарід тут страдаєм, за нарід бідуєм
І воюєм і послуєм і кооперуєм.
Кожний ексцеленції даєм авдієнції
Інтервенції і ліцієнції в справі еґзистенції.
/чути за сценою .. г а б т а х !

ЦЕЛЕВИЧ : Габтах! просто, стань!

ЗЕНКО : Ой ґенеральний секретар...а властиво секретний ґенерал !
/хоче тікати/

ЦЕЛЕВИЧ: Посол стій !/~~а став,~~ але

ЗЕНКО : Пане ґенерал секретар

ЦЕЛЕВИЧ: животом до землі впадь, піднесися і встань. Комендерую вас до Шанґгаю! або ні, до Куликова...! тілом обернися в інший бік! Йти собі геть ./Зенко виходить/

ЦЕЛЕВИЧ співає

Єчкай, єчкай Маріянка
Бо там іде сама пянка
Із тей строни із тей строни
Ідуть улани, ідуть драґони.

Чи ви виділи як мене слухають? чули мою команду? зі мною говорять всі ґенерали. ~~Я є зі штабу у Дузі. Властиво штабу у Дузі нема, але є штаба в дварах...і я там вішаю слову~~ А ви бачили мій однострій? Як вберуся в нього, то нема такого, щоби за мною не оглядався!

(~~в~~ господарх селянин)

СЕЛЯНИН : О якесь войсько ! ци не наше...

ЦЕЛЕВИЧ : На землю впадь!

СЕЛЯНИН: Та що то за якась команда.. ні то наша ні то німецька. По нашому було .."долів!", по німецьки.."нідер!"

ЦЕЛЕВИЧ : А ви звідки знаєте так команду?

СЕЛЯНИН : був при армії..і австрійській і українській.

ЦЕЛЕВИЧ : А я всіх ґенералів знаю...

СЕЛЯНИН : і Ґальґочого знали ?

ЦЕЛЕВИЧ : Так. Як він був в Босні в Герцоґовині, то я був на Буковині мало що з ним не здибався. І найяснішого пана я знав.

Хтось би думав, що ми з того маємо вигоду
Що ми маєм гроші, маємо палати
А ми тільки ~~бідні~~ українські бідні дипльомати.
Ми за нарід тут страдаєм, за нарід бідуєм
І воюєм і послуєм і кооперуєм.
Кожний ексцеленції даєм авдієнції
Інтервенції і ліцієнції в справі еґзистенції.
/чути за сценою .. г а б т а х !

ЦЕЛЕВИЧ : Габтах! просто стань!

ЗЕНКО : Ой ґенеральний секретар...а властиво секретний ґенерал !
/хоче тікати/

ЦЕЛЕВИЧ: Посол стій !/ але ~~я~~ став,

ЗЕНКО : Пане ґенерал секретар.....

ЦЕЛЕВИЧ: Животом до землі впадь, піднесися і встань. Комендерую вас до Шанґгаю! або ні, до Куликова...! тілом обернися в інший бік! Йди собі геть !/Зенко виходить/

ЦЕЛЕВИЧ співає
Єчкай, єчкай Маріянка
Бо там іде сама пянка
Із тей строни із тей строни
Йдуть вулани, йдуть драґони.

Чи ви виділи як мене слухають? чули мою команду? зі мною говорять всі ґенерали! ~~Я є зі штабу у Лузі... Властиво штабу у Лузі нема, але є штаба! в дверях... і я там вішаю блюзу, мій~~ А як не говорять, то пишуть до мене а як не пишуть то я до них пишу, а як і не пишу, то дуже маю писати. А ви бачили мій однострій. Як вберуся в нього то нема такого щоби за мною не оглядався!..

~~входить ксендарх Селянин~~

СЕЛЯНИН :О якесь войсько ! Чи не наше?..

ЦЕЛЕВИЧ :На землю впадь!

СЕЛЯНИН: Та що то за якась команда.. ні то наша ні то німецька. По нашаму було .."долів!", по німецьки.."нідер!"

ЦЕЛЕВИЧ :А ви звідки знаєте так команду?

СЕЛЯНИН :Я був при армії..і австрійській і українській.

ЦЕЛЕВИЧ :А я всіх ґенералів знаю...

СЕЛЯНИН :А Ґальґочого знали ?

ЦЕЛЕВИЧ : Так. Як він був в Босні, в Герцоґовині, то я був на Буковині — мала що з ним не здибався. І найяснішого пана я знав.

Цел: Так! 5

44

СЕЛЯНИН : Франца Йосифа? Ся і ви виділи його?

ЦЕЛЕВИЧ : так як і вас. Навіть рукою до мене махав....

СЕЛЯНИН : де?

ЦЕЛЕВИЧ : " в ХХхИхХх " А Т Л Я Н Т И К У "

СЕЛЯНИН: то що він пливав по атлянтику?

ЦЕЛЕВИЧ : ні, в кіні....таке є кіно!

СЕЛЯНИН : а при чім ви служили?

ЦЕЛЕВИЧ : при " женітрупи....

СЕЛЯНИН : хіба, що при трупах, бо командувати не вмієте.

ЦЕЛЕВИЧ : Е що ви знаєте, я команди не потребую, я є штабовець, але я Вам заспіваю ту пісню, що ще Гальбочий мене навчив

співає

Ой був собі капраль Ваць, то за єден варта знаць

Три принцизни нараз мял і ще чварту сподрбав/ви-х-одить/

СЕЛЯНИН: Ой то не буде вояк, то цивіль! може якийсь політик....але як він такий вояк і має кураж до войська і ще з Ґальґочим знався то може заведе у нас який поридок.

з а с ц е н о ю ч у т и к р и к и

ЦЕЛЕВИЧ :/вбігає/ Ґвалт, ратуйте, мордуютьріжуть....

КЕДРИН : маю тебе !

ЗЕНКО : Панове та майте розум!

ДМИТРО : Вогонь не кобила!

/ б ю т ь с я /

СЕЛЯНИН : Ой то я бачу, що сам мушу порядок тут заводити. Пани бються, пани подурніли, а хлоп мусить на тім терпіти. А но..встань!. вставай вряд! я вам дам школу! Зі всіх боків на нас біда наступає, а вас ґец напав. На мою команду.. Позір !В право вбік! ходом руш!

м у з и к а г р а є м а р ш - виходять.

Вибачте панове, бо не було ради...хиба прийде рада з вашої Громади! а на тому слові бувайте здорові. В селах погодилсь ~~квдітьхвсіххухЛввввіхдайхВвгхзхнвхимхрвкемх~~ дай Бог з новим роком згоди і у Львові. Тому всі ми разом заспіваймо нині де згода в родині .

цел: Так!

5.

45

СЕЛЯНИН : Франца Йосифа?...і ви виділи його?

ЦЕЛЕВИЧ : так як їває.Навіть рукою до мене махав....

СЕЛЯНИН : де?

ЦЕЛЕВИЧ : " в ~~ХХхНхТх~~ " А Т Л Я Н Т И К У "

СЕЛЯНИН: то що він пливав по атлянтику?

ЦЕЛЕВИЧ : ні,в кіні....таке є кіно!

СЕЛЯНИН : а при чім ви служили?

ЦЕЛЕВИЧ : при " женітрупа....

СЕЛЯНИН :хіба,що при трупах,бо командувати не вмієте.

ЦЕЛЕВИЧ :Е що ви знаєте,я команди не потребую,я штабовець — але я Вам заспіваю ту пісню, що Ґальґочі мене навчив

співає

Ой був собі капраль Ваць,то за єден варта знаць

Три принцизни нараз мял і ще чварту сподрбав/ви-х-одить/

СЕЛЯНИН:Ой то не буде вояк,то цивіль!може якийсь політик....але як він такий вояк і має кураж до войська і ще з Ґальґочим знався то може заведе у нас який поридок.

з а с ц е н о ю ч у т и к р и к и

ЦЕЛЕВИЧ :/вбігає/ Ґвалт,ратуйте,мордуютьріжуть....

КЕДРИН : маю тебе !

ЗЕНКО : Панове та майте розум!

ДМИТРО : Вогонь не кобила!

/ б ю т ь с я /

СЕЛЯНИН : Ой то я бачу,що сам мушу порядок тут заводити. Пани бються, пани подурніли,а хлоп мусить на тім терпіти.А но..встань!. вставай вряд! я вам дам школу!Зі всіх боків на нас біда наступає,а вас ґец напав. На мою команду.. Позір !В право вбік!ходом руш!

м у з и к а г р а є м а р ш - виходять.

Вибачте панове,бо не було ради...хиба прийде рада з вашої Громади,а на тому слові бувайте здорові.В селах погодилсь ~~кадітьхвсіххухйьввіхдайхйвкхахнвнимхрокомх~~ дай Бог з новим роком згоди і у Львові.Тому всі ми разом заспіваймо нині де згода в родині .

СЕЛЯНИН : Франца Йосифа?...і ~~ви виділи його~~?
Целивич: Так у виділи його?
Селянин:

ЦЕЛЕВИЧ : Так, як і вас. Навіть рукою до мене махав....

СЕЛЯНИН : Де?

ЦЕЛЕВИЧ : "В ~~[illegible]~~ " А Т Л Я Н Т И К У "

СЕЛЯНИН: То що він пливав по Атля́нтику?

ЦЕЛЕВИЧ : Ні, в кіні....таке є кіно!

СЕЛЯНИН : А при чім ви служили?

ЦЕЛЕВИЧ : При " женітрупе....

СЕЛЯНИН : А хіба, що при трупах, бо командувати не вмієте.

ЦЕЛЕВИЧ :Е що ви знаєте, я команди не потребую, я штабовець

співає
Ой був собі капраль Ваць, то за єден варта знаць
Три принцизни нараз мяв і ще чварту сподобав/ви-х-одить/

СЕЛЯНИН: Ой то не буде вояк, то цивіль! може якийсь політик....але як він такий ~~[illegible]~~ мав кураж до войська і ще з Ґальґочим знався, то може заведе у нас який порядок.

з а с ц е н о ю ч у т и к р и к и

ЦЕЛЕВИЧ :/вбігає/ Ґвалт, ратуйте, мордують, ріжуть....
СЕЛЯНИН — Сусе христе!.....

КЕДРИН : Маю тебе !

ЗЕНКО : Панове та майте розум!

ДМИТРО : Вогонь не кобила!

/ б ю т ь с я /

СЕЛЯНИН : Ой то я бачу, що ~~сам мушу~~ треба самому порядок тут ~~заводити~~ зробити. Пани бються, пани подурніли, а хлоп мусить на тім терпіти. А но..встань!. Вставай вряд! Я вам дам школу! Зі всіх боків на нас біда наступає, а вас ґе~~ц напав~~дзитесь. На мою команду: „Позір !В право вбік! Ходом руш!

м у з и к а г р а є м а р ш - виходять.

Вибачте панове! бо не було ради...Хиба прийде рада з вашої Громади! А на тому слові бувайте здорові. В селах погодились ~~[illegible]~~ дай Бог з новим роком згоди і у Львові. Тому всі ми разом заспіваймо нині: „Де згода в родині !" (спів)

Дефіляда

~~До Дмитра:~~

~~Перебув ти Дмитре вже пацифікацію~~
~~То ще перебудеш і нормалізацію.~~

До Целевича

Хоч Галілочі твій знайомий, брате,
~~[illegible]~~
Та ти не вмієш комендерувати.

До Зенка

Ти досить видів всякого народу
А не привіз нам ~~[illegible]~~ рецепти
~~[illegible]~~ на згоду.

До Кедрина

Як підеш брате так далі на „вісьта"
То за два роки вийдеш на „увіста

До Дмитра

Перебув Ти Дмитре вже пацифікацію
Та перебудеш і нормалізацію.

СПУДЕЙ.

На давний лад, сице старим звичаєм, по довгих інтервалах вертеп наш зачинаємо. Як сказав вовремяоно мудрець Сковорода "всьокому городу нравах нрав і права". Як й вертеп цей творяше лицедії нрав і право свої імієт.

В нем бо ах єсьм найстаршая фіґура: бурсак Спудель худовжная натура. Все он діянеє вжех вертепі начинаєть так було в давнину і тепер - як хто жиш з вас памятає.

Перший вертеп в галицькім нашім краю аз зачинал і тойже зачинаю. Одно велше жалосне, що не всі особи зді суть обецні: деякі вже в гробі. Колись вони в вертепі гопки витинали - днесь жаживають вже небесной хвали. Та мимо тої страти Спудеї можуть вертеп продовжати бо все найдуться нові кандидати.

Час упливаєт як у Дніпрі вода - времена змінились осталась лиш біда. Вона по древах вже не ходить, сама із себе другу біду водить і просто людям в вічі лізе, только незьється вже біда а кріза.

Кріза єсть везді: в нашій політиці, в науці, штуці, даже і музиці. Всім бо здаєтьсяшо творять чудо, диво як шо до чого-виходить фальшиво.

Зтихотворенію, сиріч у поезії - не маємо серця а самі герезії, у політиці самі небелиці, а шося тичить малярської штуки на всіх виставах - пняки й камянюки. Тож і не диво, шо наше покоління верже на себе не хліб а каміння; а як забракнуть камінння твердії то уживають яйця гнилії.

Всі в нас з покою ніби щиро грагнуть, а суматоху чинять і не воден гуж тягнуть.

Тож схаменіться, на тім вас пращяю - дай Боже порядку в нашом бідном краю, а з надходящим тепер новим роком шоб ми не ступали всі однаким кроком.

Федір Дудко.

Дісонанс.

Оповідання.

Покіль був день і крізь маленьке віконце побіля самої стелі пробивалося в мій покій бліде засмучене світло і долітало знадвору до моїх вух безжурне цвіринькання горобців, свідомість того страшного і неминучого, що мусило статися зі мною, якось відійшла на бік і, ставши віддаля, обережно поглядала на мене своїми холодними шкляними очима.

— Якось то буде... Якось то буде... — без ліку повторював я в думках, стараючися заспокоїти неясне почуття трівоги в душі і відігнати від себе похмурі тіні зловіщих привидів, що зо всіх боків нечутно товклися біля мене. — Якось то буде...

Знесилений, змучений, стомлений, я тихо сидів і крізь туман дрімоти, якою огортала мене моторошна тиша, тупо і байдужливо дивився на брудну стіну, на якій чудними розводами широко розляглася пляма пухнатої цвілої вохкости.

— Якось то буде...

Цвіринькали горобці. Воркував голуб. Звідкись здалека, немов з якогось глибокого зачиненого льоху, виривались глухі, здушені звуки гарматної канонади:

— Ух-ух... Ух-ух... Ух-ух-ух...

Я слухав, дрімав і почував байдужість, тупість, нудьгу.

Але коли непомітно підкрався вечір і сумними сутінками влився в мою камеру, в душі народилася трівога. І що більше насуплювалося небо, яке я бачив крізь вузеньку клітку вікна, то ширше росла ~~нудьга~~ вона, розлягалася в моїй душі і перейшла нарешті в почуття жаху. А з жахом прийшла і страшна свідомість, що втопила в мою душу гострий погляд пронизливих очей і пройняла всього мене холодом зловіщої правди.

Сонливість раптом щезла, і я весь перетворився в один чуткий, напружений слух. Серце забилося часто, і в висках почув я шумні вибої крови.

Стемніло зовсім.

І сидячи без світла, широко росплющеними очима дивився я в пітьму, жадібно ловив кожний найменший шорох, і думав:

- От-от... От-от вони прийдуть по мене...

І дикий жах освітлював мій мозок страшними блискавками свідомости останнього, непоправного, неминучого.

- Ух-ух... Ух-ух... - бухало десь далеко.

І прислухаючися до цього ухання, такого тепер далекого мені, чужого, безкадійного, я почував страшну самотність. Один, серед чужих, ворожих мені людей, загнаний сюди, як вовк у клітку, одірваний од життя, близьких людей, всього того, що донедавна ще мало для мене якийсь інтерес і було двигуном мого життя і направником моїх вчинків, повний невідомости - що там, як там, чи знає хто про мою долю, чи буде оцінено мій подвиг і чи потрібна взагалі комусь моя жертва, я тихо сидів, все прислухався і почував таку жахливу сімфонію туги і страшного одчаю в душі, що був готовий заридать.

- Я сам... Самотній... Нікого побіля мене... Будь зараз тут, побіля мене, хтось другий, якась людина, миша, павук, муха, жаба, блощиця - все одно хто, якого б присутність я чув і (коли) би хоча б без слів оповісти про мою тугу, про свої болі - я був би щасливий... Здесь чирикали горобці, воркував голуб - і було легше. А тепер...

І серце ссало почуття страшної болю.

Час плив тихо, неполітно. На темно-похмурому небі задріжали зірки.

- Ух-ух... Ух-ух... Ух-ух-ух... - чулось звідкись здалека.

Час ішов. А по мене не приходили.

- Може забули за мене?

Я тихо сидів, дивився роспущеними очима у пітьму і почував, як мої напружені, туго, мов струни, натягнені нерви враз ослабли, і тіло обняла безсилість. За дверима час-на-час проходили люди, але хода їхня вже не жахала мене

Почуваючи в тілі знеможення, почуваючи на душі тоску і самотність, я заснув.

І крізь солодкі видіння сну почув якийсь невиразний гуркіт голосів і блиск яскравого світла. Роскрив свої повіки, мутними очима подивився поперед себе і відразу все зрозумів.

- Збирайтесь! - сказав мені хтось сухим надрісним голосом

Перед мною стояло кілька обезброєних людей, з приставленим близько до мого обличча ліхтарем.

Серце враз затрепетало, голова стала свіжою і в ясних думках пронісся перед мною страшний мак останнього-неминучого.

Губи затряслися, і я заклацав зубами.

Підвівся з лави. і нерішуче озирнувся, немов оглядаючися, чи не забув чого.

— Хутче-е!. — суворо скрикнув той самий надтріснутий голос, і в цій сухости суворого холодного тону, в цьому натискові на кінець слова «хутче!» — я почув страшний кінець, і в грудях знову занило гірке чуття самотности.

Мене вивели з камери і швидко повели кудись темними брудним коридором. В кінці коридору, мов купка страшних привидів, таємниче стояло кілька чоловік з ліхтарем.

Ми підійшли до них і зостановились. І в тьмяному світлі ліхтарні я побачив посеред озброєних людей молоде дівоче обличча з виразом невимовного суму і страшної самотности в очах.

— Ведіть! — скомандував хтось.

Мене і мою незнайому оточили зо всіх боків і повели.

І раптом я почув у своїй душі якусь божевільну радість.

— Не сам, не сам!... Ти хотів, от і маєш... — радісно трепетало серце.

Я глянув збоку на неї і побачив мягкий профіль зовсім ще молодого, майже дитячого, такою гарного, такого милого дівочого обличча.

І враз почув страшну близкість до неї. Усі чуття мої злилися в одному непереможному бажанні сказати їй щось тепле, щось сердечне, щось таке ніжне, щире, ласкаве, що може вийти лише з серця людини, яка готова віддати все для вислову своєї вдячности і ласки. В грудях підіймалося щось велике і могутнє — і це було почуття безмірної любови до тої, з ким зараз ішов я, як з нареченою, під кривавий вінець смерти.

Ми почали спускатися темними сходами вниз. І коли я почув, що вона ~~зостановилася~~ оступилася, швидко підхопив її під руку і міцно стиснув її, таку маленьку, наївну, ніжну ручку. І враз почув, як од руки її почало входити в мене ласкаве тепло її близкости, мягкої жіночої чулости, ніжної сердечности — і в цьому спорідненні наших переживань, в цьому високому об'єднанні душ виросло в душі велике і чисте чуття неземного блаженства...

Ніколи не забуду цього моменту, цієї хвилини високого щастя.

На душі стало ясно і легко. І те, що чекало мене через кілька хвилин, видавалося таким мизерним в порівнанні з тим великим і радісним, що ніс я в душі своїй, що навіть не хотілося про нього думати.

— Куди вони ведуть нас? — спитала вона тихо, майже одними губами.

— Куди? — сказав я і глибоко зазирнув їй у очі.

І вона зрозуміла, і та остання надія, що була ще в несміливих словах її запитання, потухла. Сильно стиснула мою руку, і я всією істотою своєю відчув великий біль її серця і безмежну близькість до мене.

Ми вийшли на повітря. І тільки тепер я почув серед нічного мороку, що гармати ухають недалеко. Десь зовсім близько, мов великий травяний коник, дрібно цокотав у нічній пітьмі кулемет.

— Наші близько! — прошепотіла вона мені над вухом, і якось тінь божевільної надії пробігла в моїй душі.

Нас вивели за мури тюрми і повели вузенькою темною вуличкою кудись униз.

І несучи в своїй душі велику чистоту високого чуття, не хотілося вірити, що це — неминуче, що ці, такі спокійні і тихі люде, що ведуть нас, можуть заподіяти нам щось страшне і дике.

В світлі ліхтарні майнула перед моїми очима її фібурка, молода, гнучка, повна грації, з маленькими стрункими ножками і молодими, такими ніжними і повними краси грудьми — і так захотілося близько пригорнути її до себе, тепло і ніжно обняти і так завмерти...

— Хутче! Хутче! — голосно командував хтось, і нас повели так швидко, що вона ледве встигала перебирати своїми маленькими ножками.

Раптом десь, зовсім близько, спереду нас застукотів кулемет, і ми в нерішучости зупинилися.

— Сюди, вліво! — скомандував той же голос, і нас повели вліво.

Пройшли кілька десятків кроків і ввійшли в ліс.

— Стій! — почулася команда.

Стали.

І раптом ті, що вели нас, одійшли на бік і, хоч не видно було, що вони намірялися робити, але почувалося, що те страшне і неминуче, що нас чекало, нарешті прийшло.

Я здрігнувся, міцно стиснув їй руку і, повний блаженних почувань, заплющив очі: я дуже боявся, щоби куля не плюснула мені в око.

І в цей мент, який видався мені незвичайно довгий, сталося щось цілком незрозуміле. Я почув десь збоку близькі стріли, крики людей, знову стріли, знову крики, і цілком виразно вухо моє вловило тупотіння кінських копит.

— Го-го! Сюди!.. Сюди!.. Го-го!

Грімнули вистріли.

І що далі було — ясно не уявляю. Памятаю якийсь зойк, блискіт шабель, крики, тріск сухого галуззя, окремі стріли... Памятаю, як вона, цупко вхопившися в мою руку, тягнула мене кудись у кущі, тяжко віддихувалася від хвилювання і напружено-тихо шепотіла:

— Сюди, сюди... Хутче ж бо, сюди!.. Це наша розвідка наскочила... Сюди, ліворуч!

50

Я коривсь всьому, що вона говорила мені, але нічого не чув, крім одного великого, шаленого щастя в грудях, яке давало мені почуття її близкости, приємне тепло її руки, ніжна ласкавість її тихого шепоту...

Потім ми вийшли на лісову галяву і бігли. Потім знову пробиралися якимись кущами.

Нарешті вскочили в чорну пащу розбитих воріт якоїсь темної камяної будівлі і забилися в кут, як загнані звірі.

Десь близько від нас сердито стукотів, немов голосно гавкав, кулемет, оддаючися страшною луною в розбудженій тиші лісу. Десь зовсім близько, плюснувши скалками в стіну будівлі, де ми були, гримливо розірвалося гарматне ядро.

Ми стояли, близько притулившися одно до одного, так близько, що кожному з нас чулося биття серця свого сусіди, мовчали і напружено вслухалися. Груди її високо здіймалися і раз-по-раз торкалися мого плеча.

Так тяглося кілька хвилин. Нарешті вона повернула голову й обдала мене жаром свого дихання.

І враз я почув усю силу життя в своїх грудях, всю силу радощів визволення, свободи, молодої любови і шаленого щастя.

— Ми живи! Ми живи! — співало серце. — Ми живи!.. Хай живе життя!

Я хутко вхопив її руку і почав обсипати її палкими жагучими поцілунками. Велике чуття, що ледве вміщалося в моїх грудях, нарешті вирвалося з грудей і завертіло мене в шумливому бігові його говорких, чисто-дзвінких потоків.

І враз іздрігнувся. Я почув, як вона почала рвучко визволяти свою руку з моїх цупких пальців. І вухо моє почуло боязкі трепетні слова протесту:

— Не треба!.. Не треба... Прошу вас, не треба...

Мене враз мов обдало всього холодною водою. Мов у патетичнім місці божественної гри великої прекрасної сімфонії враз обірвалися всі струни в фортепіяні і дико загули в безладному пяному шумі фальшивих верескливих звуків.

— Не треба!... Ха-ха-ха... — Не треба... — болісно реготало все в моїй душі.

І почуваючи, як вмить усе в мені урвалося, впало, розлетілось в порох, повний болючого чуття страшної образи, я хутко випустив її руку, випростався і швидко попростов до дверей.

— Куди ж ви? Куди? — перелякано скрикнула вона.

Я не озирнувся. Вийшов, дихнув свіжим повітрям і попрямував просто в пітьму. Але почув близькі стріли і повернув убік. І знову почув стрілянину і повернув у другий бік.

Стріляли звідусіль. Кулі дзижчали біля мого вуха, навкруги був морок, і я не знав, куди йти. Де були наші і де були не наші — хіба я міг це знати.

Я стояв. Навколо мене свистіли кулі. І болісно щеміло серце від гострого чуття образи...

Федір Дудко.

Вал. Заріцький.

Листопадове повстання.

Рейд помічної групи розвідчого загону від Гуселетина під Київ.

І так справдились чутки „з провокації", бо вже сталося призначення частин і старшин для походу. Дивізія Київська має вирушити цілою, бо ж вона старий партизан, герой „Зимового Походу", а начальник її, тепер знов, отаманом цілого повстання. З решти дивізій армії підуть тільки поодинокі частини (по жеребку), та окремі освідчені старшини. Тільки вже чутка й про напрям відїзду: „на праву по цукроварах Галичини і Волині". Чекати на того довго не довелось: з другого дня під вечір зявився під ворітьми табору товарний потяг для посадки призначених частин. Заметушився табор: пронісся, розлунався звідусюди з тилу хто лиш мовив. Здесь о 10 годині вечора, без наради і дозволу, рушив транспорт у далеку дорогу. Варшава, Краків, Люблін, Рава-Руська промайнули без уваги очей і вух. Тільки здалеку довго дорога та повільний час. Всі враження зникають минувшої недавньої боротьби. Ніщо не цікавить їдучих в дорозі. З розмовами і суперечками покінчено вдень, як вернувся до табору. Ситуація вісім місяців і тепер: Москва не пригнітила нічим за роки своєї нової окупації, щоб могло захитати переконання їдучих; свобода принесена на багнетах нею сама невелика для народу, економічне розкріпощення відмінилось на повну підлеглість а культурне знищення, посилилось, бо тепер хочуть не хочуть або хрестити кублітурно тільки Москви або проголошувати нею самою суровими тами. Ціль для часу, через самостійність історичного розвою українського народу до соціялізму" не було найменшого місця. Робі вперед, як нам кажуть! Плентайсь у хвості історичного розвою, якого збірно інтернаціонального хотіння вождів з тієї м. Москви. Перспективи народу і навіть його робочий клас звузились до життя одну, незначну свою „завтра", бо звільнення від визиску його частини класом не звільнює від визиску расового сусідського і небезпеки страшної з боку нашої рос. Зубожена і спаплюжена Україна - стояла і стоїть під загрозою зникнути з історичної арени навіки разом зі своєю „визволительницею" Москвою. Кілька високих гасел не зрівнює нарід, не обернувся болючевізм навіть у світу мрію для інтелігентів, і тільки організацією адміністративною та військом Москви держиться по чужих землях. Плебісцит, це звучить як іронія, неможливий для цієї якої організації людського життя підсилі Москвою, народам Руської Росії. Вона в пустила б так, як ніодна ще ідея, віра, теорія у світі, бо людина сьогоднішня хоче вільного чину і повної свободи у всьому. Запущений дух українського народу тепер рвався всюді їдучим на отчайдушний протест; він був головною силою, ясною для всіх тепер і тому не чути було ніде по вагонах звичних семі братом безконечних дебат.

x) Так звались в таборах різані чутки й новини.

По вагонах тісно, холодно і навіть голодно, бо попередньо „по заревстровних" а їх вже перебо-

було вести й годувати. Та ніхто не реагує і не звертає уваги на ці умови.

У Львові не вільно виходити на вокзал: бережіться перед шпіонами! А никода! Так хочеться глянути на його. Тільки мені це вдалось, бо я призначався перебрати зброю для відділу, коли поїзд той рушив далі вже в вуличці і, трохи кам дивним, маршрутом: „на цукроварню до Котчинецьк." Я зголився у Л. і того ж дня зголився з установою що є центром організації повстання. Власне цю установу: одна наша друга польсько-українська. Стрівав в обох багато знайомих, товаришів по зброї з недавньої боротьби. Довідатись щось цікавого однак ні від кого мені не вдалось: конспірація етикета межи їх всіх. Дуг на ураль, як ніжність я це дивувався, не для всіх вона була так стисною: ст. Голайда, що крутився біля штабу все багато знав того, що не мав знати і подавав вороні; дивним було й те, що отаман опух на остригання його перед небезпекою і раз скарав одному свідомому співробітникові: „А ви не сподівайтесь тому, що робить більшевики?" Тепер виграти якусь справу, коли противник з гори, що суперник, а не я мав рацію в розпочатій грі якійсь. А так було! Я дістав тільки військовий наказ „чекати" і ні слова більше про роботу спільну в якій я мав взяти відповідальну участь. Трималось Кісельки, польсько-українського штабу, бо бачу, що тут тепер головний нерв праці; крім того тут можу дещо побачити й почути неофіційно цікавого. Стрівав декілька повстанчих отаманів, приїхавших з над Дніпра і знов туди повертаючих, декого навіть з жінок, старшим з таємничих ночок переходячих пунктів над Збручем і Дністром. За якийсь час зачинаю чувати і розуміти собі дещо з підготовки організації: кордон і найближчий зачинає оживати в моїх очах цілі повстанчими пунктами. До штабу маю заходити що дня і коли нічого більше не знаю чого нового залишаю тоді після відвідин рано і йду оглядати місто. Укладаю собі пройти тими вулицями де колись побіжно стрілями гарматні з того полку, якими я тоді керував. Уже бачу багато знаків з тих незабутніх часів недавньої боротьби, коли я ще як парій ходив по вулицях, обідраним і голодним. Ось касарні в дірках від 42 лін. гармат, осб 48-ки отогнала дверцю з рами цей двірець через який світ від їм поміч і правокації; осб 6 уличні вибухи під коліями по яких рухомість ворожої бронепотяги; кілька дерев Стрийського парку стоять з поламаними, як свідки того, що ховали тут ворожі батареї собою. Оживає минуле, яскраве і скрізь певність провести кашого тут бою: тут вони боронився з вулиць, вікон, будинків

горіху, підперті зімним світом, тут ми їх тримали до останніх сил. Думка моя мчить в минуле і майбутнє ще більше ... але вона не цензура. Раз блукаючи по містові зходжу до „Республіки", центрові військових з наших обох армій; чую тут розмови, дебати і пригадується мені замкнений табор з його „провокаціями" і непорозумінням, стільки тут ще не перерваного і непереговореного та бездільного волюнтаризму високої політики, що тяжко сю цивільно звідтам. Хочу ще побувати у театрові нашому на так обірваній, що соромлюсь туди зайти. Ніч ще маю у читалні електрику на столі. Та од одного дня кличуть мене вже самі до читалні про якісь на отримання тієї зброї. Відїжджаю вже з якимсь польським капралом до міста. Врахують трохи теперь мене на раз, аж дві різні: магазин містився в гарно умеблюваній приватній квартирі серед міста і та кількість зброї в ній. Громадянська війна привчила мене вчасно нічому не дивуватись і моя здоровенна злість ще більше загострилась на критичне становище що до певності мирного стану у місті. Але скільки зброї і її гармунки мене вже тягнуть мене: його може використати на якісь відділ студентів, але не для військового загону в наступі. Та капрал потішає мене, що тут відразу мене дещо. Проїжджаємо з волоком якимсь, коло чи крізь на авто, але моїй сорочці мокрій. Їдемо тепер ще до одного магазину ще більшого, але і тут зброї не стільки скільки я уявляю собі потрібним для нас. Про гармати ні згадки! Мій настрій від втоми і побаченого падає зовсім, коли відзиваюсь від коменданта цього магазину, що більше, зброї, як тут є, ми не дістанемо. По праці я спішу до штабу з докладом, але і тут не дістаю собі потвердження: справа зброї в руках не нашого і тому ще будуть той будь. Вихожу огірчений з бажанням вже швидше їхати до загону щоб там порадитись з товаришами, як вплинути на отаманів, щоб зброї було досить. Ніч ще обрано нестиму, я блукаю по місті, щоб рано відїхати на Дніпрельбуд, де можна там транспорту вже найпотрібнішому для відїзду якось зброю.

Рушаємо на Тарасівку. Щоб побудити цілковитих думок від усіх моїх голову, обводжу очима двері в нашу кімнату. А вони тут мені так знайомі, знайомі. Цеж недавні мирні різнокольорові станів, різних борб, в яких я сам вже шостий рік беру участь. Ще чорніють шнури рівчаків в окопах скрізь, стирчать кілки з колючим дротом немов ребра, якогось великого звіра загинувшого тут. Згадую цей першу поїздку Москалів тут до світової війни, як зникнув тоді безслідно цей вільний на

на гинкелиць кохаю. Потім згадую, як знов ми тут з армією без столітньої труди, без зброї утримували місцеями різані фронти ворогів, кількома корпусами. Тепер тут тихо і безнадійно сумно. Ах ось і Місто Тарнополь. Воно обновляється. На дахах дворів вилізає все емблема нової влади, якому старого вироблюють кількох робітників, нищучи такуж емблему старої влади. „Все йде, все минає", згадую слова Шевченка і в тім мій оптимізм. Шукаю ї своїх памяток з часу боротьби. Ось вони дивляться з високої вежі, як досвіт, як проповідь. Це на стіну другого святочні емблеми Це тут востанне на цілому сході гуде прогриміла гарматна музика, як тільки коли гукала світова війна та „забрязкало горохом в горохівницях". Потім стоїть знов на цілий день на дворі. До обіду хожу по місті. Воно зачинає набирати старого вигляду, але збіднілого ї збрудніло. По вулицях як і все купки тих, які по різному ставилися до нашої боротьби в залежності від самих дрібних змін її. Але тут вони історичні: тут вони могли б писати все зараз твір під назвою „Слово о полку ізраїлеві", бодай одній Та вони ним не цікавляться тепер, вони пишуть бюрові посвідки, пристосовуються до нових умов та метушаться по вулицях міста, як у комашнику сідні. У них все два обличча: одно для Сходу - друге для Заходу. Заходжу до ресторації де колись я споживав стільки незабутніх днів у часі нашого інтернування тут з армією. Тут перестрічаю ми ого кількох своїх долі. Одні цілими днями. Я сідаю за столом і відновляю в уяві тодішні палкі ї сумні розмови старшин різнопринадлежних кінець нашої боротьби, згадую народи-закмики, промови і так звичайні від довгої бесіди. Де ж ти князе тепер? Чи були гіркими твої сльози над... смертю степових орлів, у часі нашого розбрелися? Чи гнів твій на Воршову був і наших? Мабуть ти князе не згадуєш нас, полинувши в ірій вже тепер не Кандуру і Зеляского а тих, хто тоді в час боротьби покинув нас. Тихо в покоях. Не чути вже промов закмиків в пуб'єрі, не зазвенять остроми і червоними пиками не заграє вже тут. Десь по світові у тяжкій грязі вісі ті „орли степові"...

Та таємниці, яку я знаю і вену розгадає мої сумні думи. Ось, ось загримять знов на Україні гармати і старі тяжкі вспомини, змітяться на гнилі, вірнуться по місці. Вездоме рушать транспорт коли долі. І чую я зов з мушкетів

3

знов вернулись думками до справи зі зброєю. Що маю сказати товаришам? Що робити? Тас сидячи на купі рушників міркував собі уїм дорогу аж потягне сірий всесь в Копиці

Звірячу я подобу відразу у настрої вказаному мені до з-ходу, як волинські розповісти вони мудро. що і як з зброєю Будинку, мабуть старій корчмі, на кінці містечка міститься теперішній. Конспірація заважала всіх до нікої в рух, що нідже не видно було, ні одного чоловіка біля будинку і з відчинених ворота рівно за ними сірів в густому сніговому рою. Далі брудні стіни, смороду, купи брудної соломи і хмари диму від цигарок, з нестерпним махорковим, що лежали просто на підлозі в різноманітних позах і будились - все зробило на мене не весне враження. Не було ніяк ліпше не могло було обставити нас?! Вістка про мій приїзд зняла всіх на ноги. Однак ні більше не говорили про час виступу, як про зброю; якась певність була у всіх, що буде все гаразд з нею не давала змоги людям висловлювати правду про нашу невдачу. Тепер наказ про виступ чекали всіма з нетерпінням. Скрізь по кімнатах відразу стало говірко і рухливо. Будились всі взагалі все страшенно а голод дошкулив тут ще більше, як у дорозі. Тому, що наказу про виступ ще ніхто не чекались, я став нюхати і собі курка для відпочинку, на тільки на гігієну, в порохах і повзучими змії їсти знайти. Тут було також все порохи сторічні, які від нудьги від грали в карти. Ще минуло день і ніч аж прийшов той довгожданий наказ тоді. Як співалось того вечора, в цих наших катакомбах, довго пам'ятатимуться. Ті пісні наші, що мабуть і родились при подібних обставинах, як посували вони до наших перерухів і настрою! Їхав козак на вітровку... Вилітали орли... Об'ялась дрібненька... Їхав козак за Дунай... і старі й нові пісні наші однаково рідними були нам. Та наказ поклав всіх спати всіх як о рівночі, щоб втома не знесилила нас. Їдень другий не був для нього особливо але в день мало хто відпочивав від.

Відпочинку Козаки Говорили обривчасто скрізь про ліс, а особливо біля огню, який розвели в повітрі, бо тут трімали не аби які особи, а справжні повстанці Чорна Хмара звичайна Хмара. Я перейшов теж до огню цікавлячись і особами цих обох отаманів і розмовами які тут точились. Вразив мене своїм вигляду ст. Чорна Хмара: високий кремезний, чорнобривий з очима повними огню він нагадував мені молодого Кармелюка; вдачею він був теж подібний до своєї зовнішності: говорив мало, але твердо й упевнено, незнав вагань і очевидно мав бути отчайдушним партизаном.

зрештою все у нього пасувало: від здорових чобіт і кавказької шапки по тихеньку до його погляду й кінцевої мети. Він хотів боротьби і то боротьби запеклої, лютої. Трохи шакше видавав Кікара звичайний; у нього був давній дуб або сивий кремезь. Кремезний, вертлявий, загонистий він без кінця про щось оповідав. Політика не давала йому спокою: він всіх знав діячів, всіх критикував, подавав свої рецепти для будування держави Київ на цім світі отоїть Європу. Одягнутий він був тут відповідно до своєї вдачі: кунтуш в якому чорного закінчення на полу був однаково одягом на гілі, крім неї сукняв з тонкого сукна, широких і легких. Він не міг довго сидіти спокійно, рухався, жестикулював і все мусив когось зайнятим на руці себе на хамаві. На дуплі підозрілу особу складався труб де присутній повстанець от. Нестеренко. Це був дуже спец "від усіх більшевицьких справ". Він так і спав і мріяв комісарів, чекістів, політиків більшевицьких. Він знав його уздри більшевицького запілля і тепер оповідав про розстріли, чеки на Україні, пригоди, ходи за останні роки. Мав він ніби то побувати дуже й у самого Раковського на аудієнції, як небезпечний повстанець Січеславщини, а то тому що ніби той вимір всіх таких отаїв духів привозити до себе з тюрем для дискусії, яка б мала закінчуватись примиренням обох сторін. По такій ніби дискусії перейшли на совєтський бік отамани Козирь-Зірка, Квітка, Волох та інші. Велике враження на всіх слухачів зробило оповідання уїзного Нестеренка про чеку Січеславщини та її розстріли українців після страшних мук битту словами і катуванням. Звідки він міг так докладно все знати, коли не був сам там на службі? — так думалося подекуди слухачам його. Та з ним зробився потім прикрий, яка закрита від нас завісою якоїсь не розгаданої таємниці. Дехто хилився до того, що ми кинули свої бомби у нього. Тепер здебільшого дуже хотіли вдарити бадьорою одностроєю кожну ігрищу в ці дні остаточного приготовання до виступу. Розмови наші перейшли все на інші теми. А особливо ще й від того дня, коли ми стали ще за живо сідлати. Явилось у всіх в настрої якось загальне збудження. Ось з гомінких оповідань от. М. свою стару шабельку, та недбаку, а з ній позначену чету монограмами і датами ще від перших днів нашої боротьби; ось розібрана на кавалки рушниця тепер любовно складається і чиститься боєком кухарем з табору; а це дуже цікавий склад неси один козак... в бекеші

4

блещали залиті табуровим соком ногами і потрохами – це переходу вались все роками.
Тепер воно потрібне, дуже. Штабові козаки розгортають і пробігають приказ, вели-
ку зробтоблакітну хоругов, розшиту гильками. Завтра, позавтра за мене вже знов
над відділом на полях боїв. Вечором того дня наш виступ чомусь не відбувся і ми
жив сидім у окоп і балакали. Говорив найбільше Нестеренко. «Як у кіно пролітали
нам перед нашими очами безглузді оргії, осатанілої Москви на наших землях.
Створило нам слухачим уже більше ясно, що боротьба наша ретер буде урочистого
безкомпромісного, бо інакше не вдасться вирвати побіди. Та в цей тепер ніхто з відрив
на боротьбу не вагався. Бо зрівняну лють Москви – треба було повернути на неї ж.
Ще минула ніч і минув день в нудному очікуванню на наказ від кого вечір стало відомо, що
сьогодні виступ нам відбудеться. Надвечір, тому збори сотень по кімнатах і нам було повного
порою. а вечір тягнувся, ми очікували чекався з нетерпінням на устах: Коли скоріше! І коли стемніло тоді
нарешті ми виступили. Ішли тепер по Лемлубській землі, тихо, ховаючись, хоронені від зайвих очей
чорною ніччю, кудись у бік Збруча. Вогка, холодна ніч обгортала сумні поля і убогі села
ховаючи таємну мандрівку 700-800 людей, які йшли на боротьбу за бувші вулиці. Ішли
манівцями. і тільки близько біля Збруч вийшли на добру дорогу. на якій стрінули нас фіри
зі зброєю. Швидко розібрали всі що на них були і рушили знов полями далі. Зброї не
вистачило і на половину людей загону, а набоїв було напросто обмежено. Одні, чи два ще
скоростріли не могли нагородити нашої біди тепер. Одягу, гармат, кулеметів, зброї не
було ніде ні на видку! Брак зброї і одягу це була перша несподівана неприємність
цього вечора, але нас чекала ще й інша. Спустившись збруцанським лісом до різки і пов-
ернувши по дві години берегом, ми виявили, що перейти вбрід немає ніякої надії.
Невдалася також спроба зробити перехід з дерев, бо ми не мали ніяких засобів для цього, які
відповідного уміння. І тоді рішено було відійти десь назад до лісу, отаборитись, щоб
у день вибрати зручний брід. Це була для нас несподіванка чи не гірша першої, та
не було ради, коли команда не предбачила цього. Дали наказ, щоб ми ще скористували
цією ніччю в лісі та стратили якомога більше часу. Відійшли
назад сотнями щоб з „того берегу" ніхто нас не забачив. У великому дубовому лісі,
дубовим лісом мали ми тепер ночувати. Хто не був на війні, той ніколи уявить собі

Як то можна стояти у зарослому мокрим снігом лісові на ніч, не маючи ні палаток, ні ковдр і не сміючи розводити огню, щоб загрітись. Та ніяк вийти лісом стало. У коли останні наказ промінь бійці, варту були віддалі ми розташувались, щоб під дубами і пеньками шукати собі квартир на ніч. Розгрібали сніг руками, згрібали мокре листя, робили з його кодла і по двоє, тулячись щільно лягали спати, бо через дощ і вітер вдягти кільканадцять годин годі було. Убрала ніч, якої я давно вже не пам'ятав. Спати мабуть мало хто спав тоді, бо мокра, холодна земля не давала змогу заснути. Я загрібся у листя як міг, закутав голову у ковдру, яка мабуть у мене одна тільки й була і дожидав заочі при слухах, що робиться у якомусь таборі. Та швидко стало тихо і тільки водо у збруї перебігаючи замерзлими очеретами шуміла однотонно порушуючи тишу лісу під яким заснув уже сім'ї тихо, мокрий, рясний сніг. Той сніг ішов цілу ніч. без кінця засипаючи нас в наших могилках з листя.
Десь вже над ранком хтось підійшов до мене і обережно загорнув руку під листя з якимсь пакунком. Я розгорнув ковдру і тепер побачивши свого козака з куріня Д-ру догадався в чім річ. Це той хто ніколи ніде не міг лишитись так, щоб не знайшов собі з якимсь їстя. І й отоді у ноги він дуже ковзаючи подався до села і там дістав хліба і для мене. Гляну я звівшись тепер по лісу, та крім коня привязаного біля дерева уже з вечора нічого не побачив. Тільки уважно придивившись я помітив скрізь могилки по лісу бажаючі як ба в який хуторі я. Захопивши знов у свою бурлачу годівницю козакові та запрошуючи той лізти до мене. Але він відмовився, кажучи, що знайде якусь хату в якій є теплішу, як під листям. Тепер їв: була то велика цибулина і окраець хліба. Вуджа підкріпила мене, але холод ставав нестерпним. і вже коли зовсім розвиднилось з труда встали, обтрусившись від снігу і загрівшись у ковдру заходи бігати по лісу дерева ми, щоб загрітись. Підійшов обережно і до Збруча, щоб глянути туди, на той бік." Але там було тихо і спокійно. Хотів знайти оранки та засипані снігом кущі були бо як однотонними, що годі було хоть у них пізнати. Зорієнтуватись однак мені не вдалось, бо тепер опустився на дощ, який за хвилю перейшов у зливу, щоб мене підняти на ноги шукати своїх козаків в лісі і зігнати їх бігати, щоб загрітись. Та годі було у лісі зимовому під деревом знайти тепло і ми творили з себе якісь тяжко бойових безладно

1.

~~Слідами Вишколу~~ I. ~~Гал.~~ Корпусу У.Г.А.
„Підстаршинська Школа".

В часі другого відступу, себто в другій половині червня 1919. року при „Вишколі I. Гал. Корпусу, ~~який оставивши Тернопіль, через Бірки великі перейшов до Вікна коло Грималова~~, зорганізовалась „Підстаршинська Школа". Видно, що військова ~~власть~~ влада в тій невідрадній для нашої справи хвилі, укладала пляни, ~~куда матеріяли~~ і робила все можливе, щоби не дати вичеркнути нашого імени з карти народів живих. ~~Хоча~~ Вони знали, ~~яку судьбу вирішив нам у цю пору захід, знали також~~, що без доброго підстаршини, вихованого у своїй школі – нема здорового ~~жовніра~~ воява-стрільця, ~~яким можнаби хоть в части запротестувати проти цього рішення~~. Тоді якраз, коли надія на відібрання нашої землі від ворога паде, коли дух армії зачинається хитати, постановлено виховати молодого підстаршину, який будучи вільним від старої ц.к. австрійщини і її розкладового впливу, зміг би високо підняти свій незалежний прапор.

Не легко приходилось учасникам цеї „Підстаршинської Школи" добувати свого знання. Вже хоча би ця обставина, що „Школа" була завсіди в дорозі, не маючи сталої домівки,

2.

ані сталого місця постою вказує, скільки надпрограмових трудів понесли її учасники.

З хвилею заснування „Підстаршинської Школи" „Вишкіл I. Гал. Корп." під командою сотника Галицького, стояв у Вікні, коло Грималова. Командантом „Школи", яка творила велику чету, що числила приблизно 70 людей був поручник Габій. Одначе під його проводом були ще, здається, 2 четі, котрі разом з нашою „Школою" творили сотню. Безпосередним провідником „Школи" і її головним інструктором був містостаршина Чорний, котрий опісля зістав іменований воєнним хорунжим. До помочі мав 4. підстаршин: десь. Гуґеля, віст. Павлуся, віст. Цісельського і ще одного вістуна, якого назвища не можу собі вже пригадати. Кандидатами „Школи" були переважно 20 літні стрільці, які з малими виїмками при австрійській армії не служили.

В Вікні стояла „Школа" около десяти днів, відбуваючи правильно свої вправи. Була вона розкватирована в стодолах, де в часі слоти відбувалася наука теоретична. Одначе часи були дуже непевні. Більшовики зайнявши Проскурів, підсувалися до самої давної границі. Тоді дістали ми приказ перейти до Сатанова, по тім боці Збруча, де разом з цілим „Вишколом" творили певного роду залогу. В Сатанові

3.

наша частина прибрала характер фронтовий, хоч була запільною. Цілий час було остре поготівля. Вправи відбувалися коло кватир, які були в будинках шкільних та в якихсь незамешканих домах. Ночами чути було зовсім виразно стрілянину з більшовицького фронту, але і польський фронт був теж не за горами.

По кількадневім постою в Сатанові вирушила наша „Школа" разом з цілим Вишколом, який тоді числив добрих 5-6 сотень - на полудне. Дорога вилась лівим берегом Збруча. Сонце не гріло, а просто пекло. Відділ посувався дуже помалу, часто спочиваючи, начеб кого чекав. Цікаве було те, що всі майже сотні з виїмком нашої „Підстаринської" йшли без зброї, хоча давніше декотрі сотні вишколу мали кріси при собі. Мабуть забрали цікріси від них для фронтових частин. По переночованню в якімсь присілку, ішли ми дальше на полудне. Нараз около 10 години гукнули арматні стрілі, зразу на правім, а опісля на лівім березі Збруча. Був це памятний день переходу наших військ „за Збруч річку". Серед незорієнтованого стрілецтва „Вишколу I. г. к", яке найшлось в цю хвилину без оружжа в глубокому ярі, знялась велика паніка. Не знати було, куди йти і кого слухати. Непорядок зробився ще більший, коли між ряди упало кілька арматних стрілен. Тоді цілий відділ розсипався.

Було це якраз під Гусятином. Поляки обстрілювали ліві береги Збруча, стараючись переправитись сюди, а українські армати з лівого берега здержували їх. Українські ~~Піхотних відділів укр.~~ не стрічалось. Здається, що команда Вишколу також не була поінформована про ситуацію, бо в противнім разі булаб виминула це місце, або зарядила оборону. Богато стрільців, користаючи з цеї несподіваної розсипки пішло на Галицький бік до Поляків. Яка судьба їх стрінула не знаєть. Прочі пішли на схід. Ще около 6-8 км. сипалось за нами польське заліззя. Опісля розсипані сотні зачали помало збиратися. Вправді спочинку не було до пізної ночі, бо що хвилини добігали чутки, що польські відділи наступають, однак до сутичок не прийшло. Так перейшли ми містечка: Ланскорунь, Смотрич, дійшовши до Дунаєвиць дістали 1 день відпочинку в присілку: Застав'я. Не знаю, чи наш Вишкіл цілий там спочивав, бо скількість стрільців було певно на половину менша чим перед переходом. „Підстаршинська школа" теж змаліла, майже до половини. Але ті, що остались були всі люди ідейні, які не пожалілиб покласти своєї голови на жертву вітчині.

Там в Дунаївцях побачили ми перший раз відділи Придніпрянських, козацьких частин. Там теж виринув новий клич „На Львів через Київ". Від цеї хвилі зачалась нова доба вісторії „Підстаршинської Школи" В. І. Гал. Корп.

З Дунаєвиць перейшла „Школа" через Нову Ушицю до села Тимкова, яке лежить в глубокому ярі річки Ушиці, лівобічному допливі Дністра. На місце поручника Габія прийшов сотник ~~Еблонський~~. Командував „Школою" також короткий час поручник Єворський.

В Тимкові простояли ми ~~взглядно~~ відносно довго, бо около 3 неділь. Час цей записався в памяти учасників незатертими буквами. Вимоги головного інструктора були дуже великі, а харчі такі, що сьогодня дивно робиться, звідки люди набирали стільки сил, щоб це все перенести. Було це якраз перед жнивами, які тоді були дуже пізно. Длятого в селі майже нічого не ~~годен~~ можна було дістати, тимбільше, що попередній рік був там катастрофальний, бо град знищив все збіжжа. Отже мусіли вистарчати харчі, які діставалося в кухні, себто: рано і вечером на чорно закрашена вода, звана кавою, без дрібки цукру; а на обід „зупа" зварена з якоїсь сушеної ріпи, без соли, бо її не було ~~добрих~~ цілих 2 ~~неділі~~ тижні і кілька грамів мяса, звареного у цій „зупі". Хліб був тільки часом, що другий або третій день в скількости 1 кг. на 4 людей, ~~з зазначенням, що~~ хліб цей був з вівсяної, разової, непересіяної муки і ~~що~~ ~~цего~~ ~~хліба~~ цього годі його було розкраяти, бо розсипався. Але і це ми перенесли.

Потім перейшли ми до містечка Браїлова, де простояли около 8-10 днів. Час цей перейшов незамітно. Обставини, під ~~взглядом~~ оглядом харчевим

змінились настільки, що між мешканцями містечка можна було роздобути дещо харчів і так доповнити ~~свої~~ ~~харч.~~ ~~„мену"~~. свою службову пайку.

Останнім і найдовшим постоєм нашої частини була Винниця. Тут стояли ми зразу в касарнях за містом, опісля в будинку шкільнім в місті недалеко мостів на Богові, а опісля знову в касарнях. Вправи та інші науки йшли тут досить правильно. Почали ~~знову~~ робили „Школа" часом „службу" в місті пр. ~~стоялось~~ давала стійки на мостах, ~~ходилось~~ давала людей на нічні стежі по місті і т.п. Харчі зачинались помаленько поправлятись, бо ~~нашії власти~~ наше постачання добуло трохи збіжжа та цукру. Прийшло дещо біля, одежі і взуття; ~~бо~~ під тим оглядом було досі чи не гірше як з харчем. Замітнішою хвилиною з тих днів, був день здобуття Київа. Як тільки ця вістка дійшла до Винниці зараз таки ввечері зроблено похід цілої залоги міста. На другий день ~~знова~~ відбулося торжественне, полеве богослуження на площі перед Народним Домом. Брала в нім участь знов ціла майже залога (~~гарнізон~~) брацтва[3] церковні[1] (православні[2]) і ріжні товариства та установи, не виключаючи жидів. По богослуженню і промові сот. Гаслицького відбулася дефіляда, в якій наша „Школа" була першою. По полудні в приказі відчитано нам похвалу, яку одержали ми від відбираючого дефіляду генерала. Але радість наша не довго тревала, бо цього дня довідали ми про упадок Київа, цього шляху, яким ми мали зайти до Львова.

Так проминув час до 12. вересня 1919 року. ~~Дня~~ Цього дня відбулось закінчення курсу нашої „Школи". Вже попереднього дня удекорували ми нашу касарняну салю, чим і як ~~годен~~ було можна. Дісталися з Народнього Дому портрет Шевченка, Принеслися з ліса зеленої смерчини, щоби гідно закінчити цю нелегку, зі ~~вз~~огляду на обставини, „Підстаршинську Школу". В самім дні закінчення (звіт відобрав) сам сотник Гасицький, а опісля відбувся іспит. Вечірний приказ приніс іменовання нових підстаршин, перед якими отвиралась нова робота, ще тяжша може від тої, яку перебули.

На другий день прибули молоді новобранці, з мешканців Великої України. Сформовано нові сотні і курені та приділено нас туди. Зачалась нова праця, праця творча над ~~ви~~творенням нової сили.... Але не скінчилась вона, бо зміна обставин на фронті, злука У.Г.А. з армією Денікена нанесла великих змін.

Мацьків Володимир
учасник.

Warszawa
13 lipca 1918

II.

Та ніч пройшла.... Вранці показалося сонце... Ми знова були в дорозі. Знову тягне за нами гинур підвід по розмоклій дорозі. Але дощ не падав.. Сонце заглядало. Може сміялося з наших зусиль!? Воно знало більше як ми стрільці. Воно бачило те, що нам і не приснилося і тому може хотіло нас потішити.

Доходимо до Бару. На лицях старшин видно щось, чого не можна висказати, якесь заклопотання чи що. Післали кватирантів наперід. Перед нами розтягається шлях залізничий, на якому видимо збижаючийся поїзд-панцирник. Чий? Цього питання й ніхто не ставить, бо ми на українській землі, та й ще в запіллі. Нараз розніс-ся туркіт скорострілa і за хвилю втих. Поїзд підїжджає до нас. Помалу стає. На нім видніє напис „Генералъ Марковъ" Чий це поїзд? Невже Денікінців? Чомуж не стріляє до нас? Чому ми дивимося і позволяємо йому висаджувати своїх солдатів?? Чому? Що сталося? А вони підходять до нас з крісами на плечах і з далека кричать: „Здраствуйте Галічане" Що це? Таж це наш ворог. Це той що випередив нас у Київі. Чому кричить „Здраствийте"?

Відповіди нема.. Кажуть тільки, що це стріляли до наших кватирантів.

Ми ідемо дальше до Бару. „Бронєвик" розвинув огонь арматний на стацію в Барі. Кажуть, що там є Петлюрівці. Але чому вони до них стріляють, а до нас ні?

В нашім відділі бачимо якусь метушню. Обіду нема, хоть це вже вечір. Перед самим Баром каву, здається дали. Але де наші старшини? Ніхто не каже, куди йти, де буде нічліг. Прийшли ми до Бару вже пізно в вечір. Людей не видно ніде. Хтось каже, що маємо іти дальше. Люди змучені. Одні ідуть і я з ними, а другі остались в Барі.

інж. Лев Лісковацький

Спомини старого бойовика:

Було колись... - В гарний, літній день переходили ми знова через подільське місто М. Але ціла різниця була між попереднім переходом в травні на захід, а теперішнім. Люді, хоча були голодні, перестомлені, мали ми гордо, та весело в перед. На устах наших грала усмішка, ми звернені далеко, далеко, в перед. Ми мали ціль, ми мусимо дійти!

На вулицях міста витали нас, та бажали успіху. Повні нагороди дівчат, та майже кожний зачепний стрілець - се доказ, як нас приймали.

А ранок, се нещастя, немилують відворот. - Тяжко ми в незнану будучину, зі сумні голови, у кожного свої думки. Сумно тягнулись наші без кінечні ряди брамами вулицями. Якась розпука, якийсь страшний вогонь, нас огорнув. Боялись ми кожної стрічі зі знайомими, боялись прямо нам в вічі подивитись. Спішились ми, хоча нам було і не до поспіху, щоб якнайскорше перейти місто. - У кождого була на устах одна думка: „Чому воно так сталось, чому не инакше, чому ми так відійшли, нещасливий наряд." Та відповіди не могли ми знайти, хіба тільки одно коротке слово: „судьба".

Аж за містом зібрала старшина цілої бригади. Командант промовив нам гіркими краскими нашого теперішнього положення. Сказав нам прямо: „Для нас ніякого виходу нема." - Деякі помічники йому в очі кидали сміялись, відкидаючи його песимізм, показуючи нам тілих в перспективі ... через Київ! - І сьогодні кождий у нас сказав би, що наш Командант сказав тоді нову правду. - - -

Тіжко перейшли ми збруч. У кождого спливала гаряча сльоза в студену воду. Кождий голосно замилкав. Якась дивна перестрога, що богато нас не прийдеться більше рази збруча переходити, висіла нам переміщувало. -

Перший вічір за збручем в садках тіснім. - Старшина провела вражінє викликала загальне мовчання: „Для вас хати нема, ми вам скрити не рекомендуємо". - Ваю застрілений в полі стрілець, який хотів вирвати кінську для Київ, був правий, а кождий переконувався доказом гостинності. І так провели ми ще ту ніч, без сердець, зовсім байдужно споглядаючи на все, що нас окружало. - зовсім обвиклю приймав я слова одного

дядька: „Скиньте отсю блюзу, а дам вам за неї кусок хліба". –
Мій ум, мої нерви не реагували вже на нічо. Було ся, неначеб, самозрозуміле, неначеб инакше і не могло бути.

Такі то були наші перші дні за Збручом, наші цілі і тиждні. —

Без боїв посуваючись вперід дійшли ми під Калинівку. І тут перший боєвий наказ і „наступати". – Не одному з нас перейшов мороз по-за скіру на згадку, що стрінемося в корочці з новим ворогом, котрого ані сили, ані тактики, не знали. З другого знова боку тіснились, що в бою забудемо на своя я, на своя окруженя, на своя положеня. – І надійшла ся година. Ми стояли на лівім крилі бригади. В нас 270 крісів, а з другого боку незнана близше сила большевицька, мабуть зложена з ріжних народностий, а головно з Китайців. А було там, як пізнійше показалось, і богато охотників, не може примусових охотників – жидів з Хмельника. Для додання страху переїзджали що хвиля поперед наші рови дві імпровізовані панцирки, сіючи тисячі куль зі скорострілів. – В означену годину грімке „слава" а пів сотні наших зі штиками на крісах вискочили прямо на панцирку. І о диво. Ворог захитався, та давай втікати. І щойно тоді побачили ми, о скільки разів була численнійша сила по другому боці. Оден момент, а вже і панцирка наша. З рову виліз машиніст зі словами і Панове, я Пашлюровець, а сейчас іду з вами". – Одна чета стрільців, здобулі скорострілі на паровіз, а вже наша панцирка поїхала з боку в Калинівку, проганяючи ворога, який ще не знаючи о висліді наступу на торі желізничім держався. Під стацією впала в наші руки і друга така панцирка. Ворог втік, полишаючи на полі вбитих та ранених, ані не пробуючи боронитись. – В нашім відділі не було втрат жадних.

Вечір війшли ми на передмістє на заслужений відпочинок. Якась отуха вступила в нас, ми повеселійшали. Побачили ми, що в нас є ще сила, що нас ще боятьсь. –

Дальше буде. –

Спомини з Україньскої війни!

В кого нині ще ще бєся в грудях бєсти україньски серце а в жилах пливе козацька кров а цікавить ся недолию нашого народу нехай пригадає собі нашу визвольну минувшу війну!

Перехід за Збруч!

Сумно сонечко заходило і прощало ся з нами, неодного стрільця та старшину прощало оно, на послідний час бо ни оден свою буйну голову та свої білі кости зложив на офіру матері Україні. Отож сумний день був для нас стрільців та підстаршин, коли ми споглянули ще раз в ті старонини в котрих ми ся породили і не одна мати своєму синови пісеньку в колисочці співала в тій рідній рідній обкурній хатині отож ми мусїли покидати і остатнє прощати ся а не оден на послідни розпращавсь, а рідна мати і до нині невідшукала могили свого сина! Спи сину рідненький спи про кращу дольу і волю України сни!! А приде веселий час що твої рідні брата прийдуть зі сну збудити тебе! Перейшли ми річку збруч 9тий полк I корпусу артилерії лехкої остав ся ще в Гусятині по сій стороні Збруча на відсіч ворогови котрий вступав на наші пяти. Комендантом 9го. пол. артилерії був старшина полковник Біркинов був це німец але гиройский був це старшина, Він дуже весело заохочував гарматчиків в своєму полку до бою. Він отсе так говорив, хлопці гордо вступайти в перед бачити моя хата в Відни а я України бороньу отож Ви ще завзятійши повинні боронити бо та земля Ваша і Ваших прадідів була. От цей самий полковник розстріляний на Велико Україні большевиками. Нехай земля буде пером за єго труди в У.Г.А.

Отож як я згадував по передни наш 9 тий полк зіставив ся по сій стороні збруча нараз дістаю я розказ від коменданта полку вибрати ся в вечір о годині 10 тій в вечір виїхати негайно з 4 ма арматчиками розслідити ворога котрий вже був в напрямі Гусятина. Я зараз негайно з 4 ма гарматчиками відїжджаю в напрямі місточка Копичинець. Ніч ясна і дуже місячна доїжаємо до села Чабарівки тихо ничути нічого, минаємо село і посуваємо ся в перед до села положеного від Чабарівки 4 кт. Василькович. Підїхали ми вже близько під село, тут нарешті дав ся чути голос "стуй" — Я разом зі своєми гарматчиками став і подумав отсе вже поляки і справді они були, і знову чути голос "кто єдси", а я довго нерозмишляв і грімко відповів "поляци", і тимчасово втворили Ми крісовий огонь і зачали ми перед більшою силою подавати ся в зад тимчасом ми вже були обкружині польскою піхотою нарешті мусіли ми прочистити собі шаблями дорогу і подати ся в напрямі Гусятина. Приїжджаємо до Гусятина наші війска були вже за річкою Збручем скорами переїхали міст на Збручи і за нами вже почав горіти міст. Чикаємо рана. Почав наставати день Наша артилерия розставилась до бою, ком. полку коменд. І шої батерії і я разом з ними, подалисмо ся по річку на пункт обсерваційний і щоби послідне розпращати ся з ворогом наколи настав день ворожі війска зачали ся посувати до Гусятина. Ми гарно привитали їх своєми гарматами і подали ся в глубину України против другого ворога України большевиків".

Звинач 4 жовтня 1929

б. старший десятник У. Г. А.

Стефан Калинович

Високо поважана редакція прошу сердечно помістити ту статьу в першім числі свого випусту котре має вийти 15 жовтня і прошу прислати мені 1 число також я пішлу переплату на цілий рік по отриманьу 1 числа і приєднаю для редакції богато переплатників прошу сердечно зараз мене повідомити чи буде пущени до друку до числа 1. за труд винагороджи посилаю значок на відповідь

Остаю з глубоким поважанєм

б. стр. десят. Калинович Стеф.

пов. Звинич пов. Чортків

Доручено Президії товариства взяти участь в ~~[illegible]~~/ святочній вечері.

Вітає в оперовому театрі Національний Союз військо українське, маємо для членів товариства аж дві ложі бельетажу.

LVI

~~LVI~~

Зимовий хмарний день, невеличкий мороз, падає з тиха сніг. Сьогодні вступає до своєї столиці, на чолі переможного свого війська, справжній Український Уряд, Директорія Української Народньої Республіки; вступає, як пишуть газети, з визнання цієї всемогутньої Антанти, з її згоди, навіть ніби то з її доручення.

Не виключено, що з Директорією прибудуть і представники Держав переможниць.

І Київ оздоблено не тільки жовто блакитними прапорами, повивішувано і прапори /правда, головне, паперові/ і французькі, і "американські...

Сила люду на вулицях, особливо на вулицях маршруту Уряду, тоб то на Бульварі й на Великій Володимирській до Софії, куди піде в першу чергу Директорія.

Повно по за вікнами ресторації "Праги", там зібралися ті, яким не дуже на радість і цей вступ, і цей переворот; це яскраво видко з їхніх обличь, видко до якої соціяльної кляси, до якої національности вони належать.

Але цілком протилежна картина майже напроти, у недобудованого ще великого будинка Губерніяльної Земської Управи; там метушаться, продовжують оздоблювати його, вивішують килими, прапори, не дивлячися на зиму, відчинено всі вікна, переповнено людністю всі балкони. Всі ж прагнуть, як найкраще, як найгідніше, зустрінути свого колишнього Голову, що опинився на чолі визволення України від накинутої вдруге Московської неволі.

І заздрісними очима дивляться німецькі воякі на національні українські радощі, на свято відродження на-

ціональної державности,тоді,як там,в країні, що була понад усе,все рушиться,ламається,зводиться на нівець...

Ббб-о-у-у-у,ббб-о-у-у-у...вдарили у великого дзвона у Софії, й загуло,задзвонило у всі дзвони,відгукнулося по всіх церквах....їдуть,їдуть...

Козаки й міліція становляться струнко,швидко проїхали два самоходи з якимись старшинами,й ось, зтиха, поволі, сунеться великий чорний відкритий самохід, і на ньому декілька людей,стоячи,уклоняються на всі боки,відповідаючи на привітання військових і цивільних,на безперестанні крики"слава",що хвилями посуваються по натовпу на хідниках.

Один, з чорною борідкою,в чорному пальто, має чорною каракулевою шапкою.

-"Це Вінниченко",чути в натовпі.

Але якось мало звертають на нього уваги,тільки і чути"а де ж Петлюра,де Петлюра?"

-"А он,дивиться,у сірій шапці,прикладає руку до шапки"...

І сотні,тисячі очей впиваються до цієї постаті, одні з ентузіастичною відданносю,а інші з притаєною ненавистю.

-"Он очень ничего себѣ"промовляє жіночий голос з купки добре одягнених панів і паній,що розмовляють поміх собою з тиха лише російською мовою.

Самохід зупиняється біля Управи,натовп моментально оточує його,чути надривчатого голоса привітальної промови,але зараз же його покривають безперестанні крики "слава,слава"і мідне тремтіння в повітрі дзвонів з Софії,Михайлівського манастиря,Володимирського Собору,Георгіївської церковки.

-"Неначе Великдень"радісно обертається цілком незнайомий,вже сивий, селянин.

А як багато серед натовпу на вулиці їх,цих кожухів,кирей,чумарок,хусток,запятих на голові-,посходилися вони подивитися на свій,нарешті не тільки панський, Уряд.

Але чути в повітрі військову оркеструє парадує, це йде українське національне військо,військо,якого був позбавлений попередній уряд,якого не міг він створити,й яке саме створилося добровільно,щоб допомогти справжній своїй владі.

Ідуть стрункі лави січових стрільців в своєму похідному убранні,в жовтих сталевих шеломах з намальованими тризубами,з рушницями у плеча,з пришитими білими стрічками у лівого плеча-це ознака збройних сил Осадного Корпусу.

Ідуть дисциплінівано,в цілковитому порядку.

І задивився на них,залюбувався натовп по хідниках.

Шалено радіє їм він в більшості,кричать, машучи шапками:"січовим стрільцям слава"!...

Але поважні молоді,порожевілі на морозному повітрі,обличчя,лише очі їм горять,радіють;поважно салютують шаблями старшини натовпові.

-"Да какіе же это бандиты?"наївно дивуючися,запитує сам себе старенький добродій росіянин,судячи з всього,сам колишній військовий.

Пильно мовчки дивляться,фахово оглядаючи лави стрільців,німецькі старшини в натовпі.

А лави все посуваються вперед,а за ними інші.

І знову"січовим стрільцям сл-а-а-в-а-а"!...

Цокають підковами на розчищеному бруку поміж трамвайних рейок,танцюють,машучи головами з запіненими вудилами,не багатолюдні лави кінноточників з різнокольоровими шликами на шапках.

"Слава нашим козакам,слава українській кінноті"!!...

Гуркотять колесами,залізом,ланцюгами,шуршать снігом гармати...

Падає з тиха сніг,гудуть дзвони,сурмлять сурми, б'ють барабани,лопочуть жовто блакитні прапори,ріплять по снігу кроки тисяч людей,парадує справжне українське військо перед старим Гетьманом...

І заспокоєно оглядається старий на бадьорі надхненні лави вояків,що на решті виправили його помилку,ви-

конали мрії останніх років його життя.

Святкують вулиці старого Києва, святкує старий наш Київ, столиця, віднині вільної незалежної Української народньої Республіки....

I_У.

Вечір. Багато людей, найбільше військових простує Київськими вулицями до будинку оперового театру. Там сьогодні урочиста виставa, що її влаштовує Національний Союз на честь славетного Осадного Корпусу, на честь війська українського.

Сила народу по коритарах і сходах театру і теж найбільше відбивається в їхніх дзеркалах військових, багато ще у наплічниках гетьманського зразку.

Велика саля вся в жовто блакитних і червоних прапорах.

-"При чім тут червоні прапори?" запитую одного з розпорядчиків, п. Кульчицького.

-"Як же Ви не розумієте?" відповідає він мені з деяким призирством партійного соціяліста до позапартійної людини-"як Ви не можете зрозуміти, що ми переживаємо революційні часи, а червоний кольор це ж символ революції".

"Що ми переживаємо революційні часи, то це зрозуміло кожному, але ж здається, що символ нашої теперішньої української революції є жовто блакитний прапор, во імя якого ми повстали проти трьохкольорового російського прапора, а не інтернаціональний черовний?"

-"А що з Вами говорити", напівжартовливо, напів сердючися, здвигає він плечима.

А може і це якось утруситься?.

ВВесь партер, всі червоні ~~[illegible]~~ сдвабні фотелі обсіло вояцтво-захисні кольори всіх відтінків-зелений, сірий, бронзовий, білі стрічки у лівого плеча.

Народу все більшає і більшає.

Сяють кришталеві великі люстри.

Оркестра вже на місці, ~~[illegible]~~ підиймається з тиха завіса, на коні вишиковано величезного хора.

Вельмишановний Пане Добродію!

У відповідь на Вашого цінного листа з дня 28.грудня ф подаємо декілька наших завваг з листа писаного ще дня 27.VIII.28.до нас і про які то завваги запитуєте.Там згадано,що годитеся на друкування споминів в цілости та що не хотілиби друкувати цих фраґментів ,які ще не мають десятилітної давности.

Ми погоджуємося на ці умови,бо і так поданий Вами змі виявляє певну цілість,без огляду на це,в якому місці і на якій добі вона кінчиться і чи увійщлиби до них ще всякі дипльоматичні місії чи ні.Умови наші на разі такі як для всіх:за спомини платимо по 6 дол. амер. від аркуша нашого формату.Авторських примірників безплатно даємо 10 до 25 примірників.

По одержанню повного скрипту спишемо умову і Вам перешлемо до підпису.

Очікуючи скорої присилки рукопису остаємо

з поважанням

Львів,дня 4.січня 1930.

Високоповажаний Пане Меценасе!

У відповідь на запит ВП.п.Меценаса відносно споминів п відомляємо,що ми радо покористуємося ними та видамо як що вони можливі для теперішної цензури -зокрема такої цензури,якою в на являється для нашого видавництва.Такі спомини та ще з під пе а ВП.п.Меценаса малиби для нас окрему вартість,бо це спомини пр запілля і адміністрацію держ.тодішних часів,а цеї теми ще ніхто торкав.

Що до другої справи -На уходах-ми з технічних причин н моглиб користати з нагоди,бо накладня,яка видала I.том робилаби нам труднощі в набуванню тієї книжки.Ще загалом не було випадку аби якесь видавництво друкуючи дальші частини не мало клопотів ганини з попереднім видавцем і з того приводу не потерпіло.Звич но це тідьки перший тоді користає,бо річ ясна має готову реклям а друга книжка потягає за собою першу ,яку скорійше купують.

З належною пошаною та побажанням Веселих Свят і щас вого Нового Року

Львів,дня 4.січня 1930.

До Галагана

Вельмишановний Добродію!

У відповідь на Вашого цінного листа з дня 28/XII 1929 подаємо декілька Ваших заввач з листа писаного ще 27.VIII 1928 до нас і про які то завваги запитуєте. Там згадано, що годитесь на друкування споминів в цілости та що не хотілиб друкувати цих фрагментів, які ще не мають десятилітньої давности.

Ми погоджуємось на ці умови, бо і так поданий Вами зміст виявляє повну цілість, без огляду на це в якому місці і на якій добі вони. Кінчилися і чи увійшли до них ще всякі дипломатичні місії чи ні. Умови наші наразі такі як для всіх: за спомини платимо по 6 дол. ам. від аркуша нашого формату, Авторських примірників безплатно даємо 10 до 25 залежно скільки вимагає автор.

Дожидаючи посилки скрипту

Остаємо з належною пошаною

. . . . . .

До Др Чайківського в Коломиї

Високоповажаний Пане Меценасе!

У відповідь на запит Вп. п. Меценаса відносно споминів повідомляємо, що ми радо покористуємось ними та видамо як що вони можливі для теперішньої цензури — зокрема в такої цензури якою вона являється для нашого Видавництва. Такі спомини та ще з під пера Вп. Меценаса малиби окрему для нас вартість, бо це спомини про т. зв. запілля і адміністрацію держ. тодішніх часів а тієї теми ще ніхто не торкав.

Що до другої справи — „На уходах" ми з технічних причин не могли користати з нагоди, бо накладня, яка видала I том робила нам труднощі в навуванню тієї книжки, і ще загалом не було випадку, аби якось видавництво друкуючи дальші частини не мало клопотів і тяганини з попереднім видавцем і з того приводу не потерпіло. Звичайно це тільки перший тоді користає, бо річ ясна має готову рекламу, а другий чи книжка потягає за собою першу, яку скоріше купують.

З належною пошаною та побажанням Веселих Свят і щасливого нового року

. . . . . .

Відписано 2/II 1930 73

До Видавничої кооперативи „Червона Калина"
у Львові.

Вельмишановні Панове!

Ваш лист з дня 17. XII. 29. в справі друку моїх споминів я одержав.

У попередньому своєму листі з дня 27. X. 28. Ви писали, що справа ця мала бути полагоджена протягом кількох днів, про що Ви обіцяли мене негайно повідомити. Не одержуючи довший час повідомлення від Вас, я думав, що ра справа взагалі вирішена була негативно. Через те я заховав скрипт своїх споминів так, як вони були написані, і жадних змін чи виправлень не робив, бо вважав, що справа їх друку не є актуальною.

Таким чином скрипт (писаний рукою авторською) я можу вислати Вам у такому стані, в якому він є тепер, коли Ви того побажаєте. Хоч сам я не маю повного вдоволення зі свого писання, але переробляти того не буду. Коли-б при близчому ознайомленні мої спомини Вам не сподобались, то Ви скрипт мені зверніть.

Щодо формату, то вважаю це справою Вашої компетенції. Мені особисто формат Ваших видань подобається.

Якщо відповідно до своєї дотеперішньої практики Ви схотіли-б ~~про~~ видати мої спомини з пор-

третом автора, то про це я просив-би заздалегідь мені написати. У мене збереглась моя фотографічна картка в уніформі Богданівського полку. Коли-б Ви хотіли надрукувати цей образ, то мені довелось би дати його репродукувати. Таксамо й щодо фотографії з часу мого головування в Дипльоматичній місії УНР у Будапешті.

Відносно гонорару, сподіваюсь, у нас прийде до порозуміння. Думаю, що Ви маєте певну фіксовану пересічну норму гонорару за друкований нормальний аркуш споминів і що цю висоту гонорару могли-б признати й мені. Я просив-би Вас не відмовити сповістити мене, який власне гонорар і які умови його заплачення Ви могли-б мені пропонувати. При тому я числю на певну кількість безплатних авторських примірників, які зобовязуюсь, звичайно, за гроші не продавати.

Просив-би Вас, коли будете мені відповідати, написати, які завваги, подані мною в листі з дня 27. VIII. 28., Ви приймаєте до відома і з ними погоджуєтесь, бо через давність часу я вже їх докладно не пригадую, а хотів-би це точно знати, щоб уникнути якогось непорозуміння.

Накінці прошу ще сповістити, чи міг-би я стати членом Вашої кооперативи і як би це можна було полагодити, коли Ваш статут це дозволяє.

З правдивою пошаною

М. Галаган.

Прага, 28. XII. 29.

Smichov. Malvazinka, 1640.

985

74

17.грудня 9.

Вельмишановний Пане Добродію!

Минув рік тому, як ми відписали на Вашого листа в справі Ваших споминів. В листі тому згадали ми, що с мини ми радо видрукуємо у свій час, значиться коли во прийдуть на чергу. Саме тепер наближається час коли можемо їх здати до друку. Просимо ласкаво відповісти негайно коли можемо надіятися надіслання скрипту та ти свої умови відносно гонорару. Ми друкували б Ваші сп мини в форматі наших видань - Спомини ґен. Петрова чи хевича.

Всі завваги подані Вами в листі з дня 27.8.19 приймаємо до відома та хиприймаки погоджуємося з ними.

З пошаною

75

Прага, 27. VIII. 1928.

До видавництва „Червона Калина"

у Львові.

Вельмишановні Панове!

За порадою своїх приятелів звертаюсь до Вас з пропозицією надрукувати частину моїх спогадів. Ця частина обнимає спогади від кінця 1880х років до 1918 р. включно, ц.т. в неї входять спогади з доби мого дитинства, юнацтва й активної участи в українському громадсько-політичному житті. Я сам знаю, що не всі часті моїх спогадів представляються однаково інтересними, коли взагалі мої спогади можна було-б уважати за такі, які можуть бути інтересними з погляду Вашого шановного видавництва. Одначе я вважаю за свій обовязок зазначити згори, що міг-би згодитись на опублікування своїх „Фрагментів спогадів" лише при тій умові, коли-б хто захотів їх надруковати повністю, бо я розглядаю їх як певну цілість, яка в своїй сукупності є свого рода „людський документ".

Тимчасом я згодився-би на публікування лише спогадів про свою участь у подіях, які мають десятилітню давність (Дипльоматична місія У.Н.Р. в Румунії, Гетьманщина й повалення гетьмана). У крайньому випадкові міг-би ще згодитись і на опублікування спогадів про Дипльоматичну Місію У.Н.Р. в Угорщині в 1919-20 р.р., хоч це для мене не було-б бажаним. Ці останні, разом з иншими, краще на мою думку опублікувати пізніше.

Частина спогадів, які пропоную Вам до друку, представляє собою матеріял, написаний оцим моїм письмом на 325 сторінках (з одного боку) паперу оцього формату. Думаю, що це була-б книжка приблизно 22 аркуші форматом „Берестейський Мир". Розуміється, Ви захочете мати рукопис. Було-б дуже бажаним, щоб перед тим, як я мав-би Вам послати рукопис, хтось із тутешніх людей (професорів, публіцистів, видавців і т.д.) з Вашого доручення познайомився близче з характером

моїх спогадів і дав-би Вам свій висновок щодо їх цінности (чи навпаки безцінности). Це для мене бажано з тої причини, що копії рукопису я не маю, а оригінал не хотів-би без необхідности посилати до Львова.

В разі Вашої принціпової згоди взяти до друку мої спогади, чи навпаки в разі рішення мою пропозицію відхилити, ласкаво прошу не відмовити про те мене повідомити на адресу, подану нижче.

З правдивою пошаною М. Галаган

Адреса: Praha. Smichov. Malvazinka, 1640.
M. Galagan.

„Фрагменти спогадів" – Зміст:

Передмова ..... (писаних сторінок) .... 1.

I. Домашні обставини. – „Козакофільство". – Гімназія ..... 27.

II. Колегія П. Галагана. – Громада середнєшкільників. – Університет. – Студенська Громада .. 20.

III. Революційна Українська Партія. – Українська Соц.-Дем. Спілка ..... 23.

IV. Остання фаза реакції. – Перед війною 20

V. На війні. – Передвечер революції в Росії ..... 33.

VI. Початок революції 1917 р. – В місяці квітні у Київі ..... 24.

VII. На фронті. – На II Військовому зїзді ..... 19.

VIII. В Богданівському полку ..... 18.

IX. На III Військовому зїзді. – В Центральній Раді ..... 25.

X. Делегація на Кубань в грудні 1917 р. ..... 43.

XI. Большевицька навала. – Німці на Україні. – Поворот Центр. Ради .... 22.

XII. Дипльоматична місія в Румунії ..... 21.

XIII. Гетьманщина й повалення гетьмана. – Директорія ..... 29.

326

Витяг із передмови:

„..... Я не ставив своєю метою давати оцінку чи характеристику цілих періодів або окремих моментів із історії укр. визв. руху.... У своїх спогадах я тільки зафіксував колишні [redacted] свої вражіння й переживання, де-які факти й епізоди – иноді навіть дрібні – із своєї минулої діяльности або події й явища, учасником чи свідком яких мені особисто довелось бути свого часу. Я старався їх переказати по змозі більш обєктивно....."

М. Г.

Охрим

Преса

Показчиком духової культури нашого села є книжка і преса. Про стан бібліотек в Белзчині було подано вище. Може більше ніж книжкою, зацікавлене село своєю пресою. Свідчить про це поданий спис української преси, що 1938 р. йшла на села Белзчини. Після заподань поодиноких редакцій в Белзчину йшло 3.550 штук примірників ріжної української преси. Є це кругло 10 штук часописів на 100 мешканців.

Із зіставлення поодиноких видавництв видно, що найбільше йде в Белзчину політичної преси - 27% всіх видавництв. На другім місці стоїть релігійна преса - 25%. Господарська і кооперативна преса заступлена в 20% в порівнанні зі всею пресою в Белзчині. Треба підчеркнути, що нема ще зрозуміння для сіль.-господарської преси в чисто хліборобськім районі. Лише 169 шт. ~~Сіль.~~ Газети Сільського Господаря йде в Белзчину. Уважаю, що це число рішучо за мале і наші хлібороби повинні бути менче зарозумілі на своє знання хліборобства. Тим більше, що ніхто з них, не має теоретичного хліборобського образовання.

Останніми часами зачинає пробивати собі дорогу на село жіноча преса. Є це

дуже корисний обяв. Наше жіноцтво в масі дуже зацофане і часто ~~стояло на перепоні~~ було перешкодою своїм чоловікам в суспільній праці. Як би ми мали розумне і освічене жіноцтво, то всяка праця на культурнім, освітнім і господарськім відтинку мала би більші і тривалішi осяги.

Населення Белзчини інтересується і научною періодичною літературою. Тих видань дістає Белзчина 332 штук.

Дуже відрадним явищем є поважне поширення преси для молоді, а саме 181 штук для молоді і 398 штук для дітей, що дає разом 16% всеї преси в Белзчині.

З гумористичної преси йде 42 ~~шту~~ примірників. Є це за мало, але причина мабуть та, що ~~в ній до~~ дієві особи в більшости це львівські типи, котрих провінція мало, або зовсім не знає. Село має свій гумор і своїх типів і цікаво передає собі той гумор устно.

Періодична преса в Белзчині 1938 р.

	Назва	Почта: Белз	Варяж	Бетрів	Жнятин	Лещків	Разом
Політична преса	Діло	6	1	–	2	–	9
	Укр. Вісті	1	–	–	–	1	2
	Новий час	87	17	19	12	13	148
	Нове Село	41	7	16	23	13	100
	Батьківщина	18	5	4	4	–	31
	Нова Зоря	1	–	–	–	–	1
	Правда	6	2	2	3	1	14
	Свобода	6	5	2	3	–	16
	Гром. Голос	17	–	3	3	–	23
	Неділя	12	4	4	5	4	29
	Голос	12	2	6	–	6	26
	Нар. Справа	198	48	39	82	63	430
	Наш Прапор	46	15	12	18	14	105
		451	106	108	155	114	934
Господарська і кооп.	Сіль. Господар	162	–	–	5	2	169
	Практ. Садівн.	1	–	–	1	–	2
	Укр. Пасічник	3	–	–	3	1	7
	Госп. Кооп. Час.	28	1	3	6	2	40
	Кооп. Родина	425	2	–	25	1	453
	" Республ.	4	–	–	1	–	5
	" Молочарство	30	–	–	–	–	30
	Торг. і Промисл.	2	1	–	–	–	3
		655	4	3	41	6	709
Релігійна	Христос Н. Сила	118	72	3	63	–	256
	Місіонар	309	41	47	173	59	629
		427	113	50	236	59	885
Жіноча	Українка	4	1	–	1	–	6
	Жін. Голос	10	–	1	–	–	11
	" Доля	16	–	1	28	4	49
	Жінка	3	–	–	–	–	3
		33	1	2	29	4	69
Літературно-наукова	Назустріч	1	–	–	1	–	2
	Літ. Ч. Калини	–	–	–	–	2	2
	Самоосвітник	15	13	29	17	10	84
	Дешева книжка	17	5	17	15	14	68
	Життя і Знання	10	1	–	5	1	17
	Просвіта	21	7	4	5	–	37
	Міс. кн. Просв.	32	6	4	10	1	53
	Кварт. " "	23	6	2	6	1	38
	Самоосвіта	4	–	2	1	1	8
	Дзвони	1	–	–	–	–	1
	Рідна школа	2	3	2	6	5	18
	Службовик	4	–	–	–	–	4
		130	41	60	66	35	332

	Назва	Почта: Белз	Варяж	Бетрів	Жнятин	Лещків	Разом
Для молоді	Дорога	–	1	1	3	1	6
	Молодняк	8	1	7	–	2	18
	Малі друзі	6	1	4	3	2	16
	Укр. Юнацтво	63	35	1	6	1	106
	Каменярі	1	–	–	–	–	1
	Вісті з Лугу	1	1	–	–	–	2
	Хл. Молодь	30	–	–	1	1	32
		109	39	13	13	7	181
Дітяча	Світ Дитини	12	5	4	5	2	28
	Дзвіночок	241	37	23	28	41	370
		253	42	27	33	43	398
Гумор.	Комар	14	8	8	5	7	42

Зіставлення:

Політ. Преса	451	106	108	155	114	934	27
Госп. і кооп.	655	4	3	41	6	709	20
Релігійна	427	113	50	236	59	885	25
Жіноча	33	1	2	29	4	69	2
Літер.-наук.	130	41	60	66	35	332	9
Для молоді	109	39	13	13	7	181	5
" дітей	253	42	27	33	43	398	11
Гумористична	14	8	8	5	7	42	1
	2072	354	271	578	275	3550	

79

Тернопіль 4/XII. 29.

До Хвальної Редакції
„Літопис Червоної Калини"
у Львові!

Як що подібні нариси та спомини будете могли поміщувати у Вашому шановному журналі – то прошу в найблизшому числі в перепискі редакції під В. Б. Тернопіль, мене повідомити –

З правдивого пошаною

Василь Бачинський.

Č. S. R

80

25/XII 929 р.

Řeoticé u Prahy
č 463

В. шан. Управа видавничої кооперативи
„Червона Калина" ві Львові

Шановні Панове!

1) Цім стверджую одержання при Вашому листі з дня 14/XII 50 (пятидесяти) злотих Польских а при листі ч 784 - 15 долярів Стол. Шт.,

Дуже дякую за Вашу охотність і за виконання Вашої обіцянки а мого прохання.

Одержання грошей, як раз тепер, у час коли у мене гострий „економичний криза" визволило мене від богатьох і богатьох турбот і непріємностей, до втрати помешкання включно.

2) Дуже дякую „Літопису" за уміщення, хоч і без повідомлення мене, моєї казки „З Великого Лугу", яка під моїм псевдонимом „Всеволод Ласиченко" уміщена була як у „Світі Дитини" так і під назвою „Характерницька Скеля" у Волинської „Свободі". Шкода лише що шановна Редакція „Літопису" опустила те, що власне є змістом казки а також і змістом Гордієнковців; от ті „заповіді характерницькі" от той „шлях до характерництва" який був і в „Світі Дитини" і в „Свободі" та без яких казка - виколощена.

Ця казка є лише одна з 16 оповідань і казок того же типу, яких розкидано по ріжним часописам журналам і календарям, та які могли би були утворити збірку яка під назвою бодай „Казки-бувальщина", належно мамонками ілюстрована, могла би знайти збут. *1)

3) Я не гадав, приправляючи перший фрагмент з війни 1708 - 1711 років, про можливість видання цих дослідів окремою книжкою, от чому цей перший фрагмент, який охоплює чини Запоріжжя під орудою Котового отамана Костя Гордієнко-Головка в період з 2 березня 1709 р по 14 квітня 1709 р обробляється мною лише як окрема стаття до „Літопису".

Надалі, коли Шановна Редакція „Літопису" евентуально Управа „Червоної Калини" знайдуть, що подібна цей першої статьі обробка, знайдуть ширший збут і зацікавлять ширші кола, я оброблятиму мою готову вже, але суто

*1) Матеріялу казок і оповідань буде на 1½ ар друку за які я не вимагав би великого гонорару хоч усе було друковано - даремно

військову працю: „Операції Гетьмана Богдана Хмельницького в 1648 – 1649 році" у форми ширшому загалові цікаві та приступні, вже так щоби вона могла бути і матеріялом для Літопису і видана окремої книжкою так на 1½ арк. друку, але обовязково з богатьома – коло 14-ти ілюструючими схемами.

От же незабаром вишлю як першу спробу свій перший фрагмент, якого оцінку з боку цікавости для ширшого, не дуже наукового загалу, щиро чекаю від Шановних панів з „Червоної Калини".

4) Що до „Лексікону" то можу лишень подякувати за Вашу пропозицію, але в інтересах справи, треба буде провести колегіяльну перевірку поданих мною данних, щоби крім Боже щось не було би упущено. Я тутки працюватиму по архивним данним двох наших музеїв Чеського Музею „Отбою" (визвольної боротьби) та „Русского Заграничного Архиву" в якому на жаль є дуже богато Українських вельми цінних документів, проданих туди нашими таки „сватками".

Напруженість і швидкість цеї моєї праці буде на жаль залежати від матеріяльних умов а саме того скілько часу відбере мені еміграційна боротьба за кавал „насущного".

Щоби хоч будь як расподілити свій час хотів би знати хоч приблизно термин кінця праці.

5) Прошу не відмовити також повідомити чи годає „Лексикон" обмежитись лишень подіями військовими з часів нашої останньої боротьби, чи подіями з Української військової історії, чи подіями з історії Всесвіту?

В який мірі бажано використання „Військового Лексикону" який видано було в 1910 – 14 роках Російським Генштабом під назвою „Русский Военно Енциклопедический Словарь" чи „Русская Военная Енциклопедія", та чи має Редакційна „Колегія" що „Военну Енциклопедію" під рукою „в ней є чи мало данних про „Слободскіе полки" „Запорожських казаков" і т. д.

Щоби бути зразумілішим наведу приклад: Під літеру Б – Гордієнко Головко виступивши з Запоріжжям в 1709 р. в березні проти москви заквашив по шляху Московські фортеції на Орелі та Самарі взяв Переволочину та розбив московського Ген Рене у сокілок 12/IV

підставивши тим під загрозу всі сполучення Московської армії Царя Петра I прівів до Шведського Короля Карла XII під Полтаву 25 тис. відділ війська що склало коло 40% сильних Шведо-Українських військ — відступив по Полтавському погромі до Туреччини де мав уділив на ~~[illegible]~~ редакцію конституції Гетьмана Орлика вмер на вісті похований над Базовлуком.

Літера М. — Мінік — Генерал — командував виправою Російських військ під Очаков у ? року; в складу його відділів були Запорожці — про яких писав Ген Мінік багато в своїх листах до Ген Ласі —

Літ Л — Ласі — Генерал вів виправу на Крим в складу якої були Харьковські та Сумські слободські полки — їх чини ..... і т.д.

6) До цього залучаю рукопис оповідання моєї Дружини.

7) Дуже дякую за повідомлення про друк III частини моїх споминів які мали би закінчитись днем 14 грудня 1918 року.

Закінчивши цю ділову частину мого листа прошу Шановних Панів і товаришів по співпраці в „Червоної Калині" прийняти мої найщиріші побажання до наближаючогося Нового Року.

Хай цей новий 13 рік по початку Масової визвольної боротьби Українського народу та 16 по початку збройної боротьби У.С.С. не буде для нас гіршим за минувші. Для нас, твердо пишу для Нас, хто вірить у те що ми — „Тую Червону Калину піднімемо аж ми нашу Славну Україну визволимемо!"

Вітаю всіх —

Хай щастить!

З правдивою пошаною до Вас

В. Петрів

P.S.

8) Мені дуже приємно рішення редакції „Літопису" уміститись на своїх шпальтах змалювання „Формування військових частин на Україні". Це є такий історичний матеріал, який ледве хто зможе більше меньш повно подати, а який шкода загубити не закріпивши друком і не викликавши критики та наслідування з боку инших активних учасників боротьби та формувань, щоб зберегти та закріпити багато для історії війська.

В. Пе.

2. XII. 1929.

83

До
Хвальної Редакції місячника
„Літопис Червоної Калини",
у Львові

Надсилаю „Рефлексії". Трудно знайти иншу назву, бо є це до певної міри критичний нарис, але в ньому я подаю деякі засадничі думки, як рівнож висвітлюю деякі факти.

Прошу ласкаво Хвальну Редакцію узгляднити такі побажання мої:
1) не скорочувати і 2) подати під псевдонімом.
Оскільки б Редакція не вважала за можливе видрукувати „Рефлексії", то прошу за мій рахунок мені їх звернути.

Перед 6 тижнями надіслав був свої спогади з часу повстання проти Скоропадського на Харківщині, але їх не видруковано. Просив ласкаво листом з дня 31. X. про відповідь, але рівнож не одержав. Може не дістала Редакція? Прошу ласкаво о справку й відповідь. Тоді витлумачувався відносно псевдоніму.

Зі щирим поважанням:
Б. Шатрук

Л. 425/32.

84

Львів, дня 13 липня 1932.

Високоповажаний Пане!

Т. Постолюк на відпустці і я відписую на Вашу листівку до нього з 9 цм.-

Отож в справі рукопису не можу сказати Вам нічого бо і ред. Лепкий виїхав зі Львова, а перед виїздом для забезпеки всі рукописи позамикав на чотири замки.- Про друк ми і не говорили/, бо вже семий місяць не друкуємо нічого, а здається, що і до кінця року не зможемо взагалі нічого видати. Весь час присвячуємо на стягання величезних довгів наших членів, а головно на приєднування нових членів, то є нових покупців книжки Якщо ця акція піде сяк-так, то почнемо на ново. Якщо слабо, то обмежимо працю до мінімум.-

Ред. Лепкий повинен приїхати перед кінцем місяця на кілька днів у Львові, а тоді я візьму від нього рукопис і вишлю Вам.-

З правдивою пошаною

Репродукція забороняється.

П

Місце

Український артист-маляр Амвросій Ждаха.

Малюнки до українських народніх пісень.

Peintre Oucraïnien Amvrosij Jdaha.

Illustrations aux chants populaires oucraïniens.

Хвальне Видавництво!

Прохаю о ласкаве повідомлення про долю мойого нарису „Укр-поп. війна 1918-1919 р." за повідомлення заздалегідь щиро дякую

З глибокою пошаною

Олекса Кузьма

Р. Г.

85

Wydawnictwo

„Czerwona Kałyna"

Lwiw-Lwów

Pidwalla 7/III.

Polen

Ой, заливъ козак

Хвальна Редакціє!

На заклик в ч: 3 (за березень) „Літ. Чер. К.", посилаю три нариси. Як, що булиб підходящі — прошу помістити їх в Календарі-Альманаху під поданим псевдонімом, або під першими буквами правдивого імени і назвиська.

Рівночасно залучую значок на ласкаву відповідь, чи будуть поміщені.

Ласкаві зауваги Хвальної Редакції, що до цих нарисів прийму з великою подякою.

Остаюсь з Поважанням
Гриньовський Зеновій
Коломия
Крашевського 15.

87

1. Кроваві сліди.

С. Хиперний

Червоніло заходяче сонце. Яркою червенею заливало столочене збіжа. Кровю багрило вершини дерев. Ліс обвивсь темними тінями і шумів незвичайним шумом.

Полями продирались сільвотки:

Одна, дві... десять... сотки. Підбігали, падали, вставали й знова бігли дальше.

А вогненні лучі сонця, лизали лискучу сталь...

І ліс зашумів дивним шумом і тарахкотінням:

— Трах... тарах... так... так... тррр...

Запівкали дивним шумом, дрібно-ніжними голосами оловянні воробчики:

— Пів... пів... пів... пах...

А сірі звірюки з заліса:

— Гаууу-у-у-гуп!

І дрібним горошком гомін по столоченому полю покотився. Відбивсь від узгіря. Зашелестів хащами, знявся під синє небо й полинув далеко-широко.

Тіни зривались:

— „Слава!" — лунало полями...

Підбігали, падали, підносились, знова падали і — вже більше не підносились...

А поля, червоніли заходячим сонцем і кровю...

— — — — —

Жалібно свищуть придорожні, телеграфічні дроти. Небо, продертим рядном сіє дрібненький дощ. Розмоклими дорогами скриплять не мазані вози, тарахкотять гармати, соплять вигнуті в дугу худі, вимарнілі коні-шкелети.

Й люде — шкелети...

З калюжі в калюжу босими, крівавими ногами:

— Хляп, хлап... хляп...

/.

88

Осінній вітер роздирає останки пошарпаних одностроїв. Холодними руками обмацує жовто-бронзову скіру на сухих кістках. Морозить зболілу душу. З запалих очей витискає слези.

А над полями пливе в мряці страхітне марево клацаючи ненаситними зубами...

І придорожні дроти жалібно свищуть — свищуть;

Похоронний марш...

— — — —

Сонце скотилось за тоненьку смужку гір, що синіють ген-ген на обрію. На небі заіскрились зорі, заморгали, замерехтіли.

Одна, дві... тисячі... міліони...

Глуха тиша.

На землі іскрить перлами-самоцвітом сніжок. Десь тільки сухо трісне галузка від морозу. Пролетить заблуканий подмух вітру. Здрігнеться на гільці промерзлий птах і — знова тиша.

Святочна тиша — святого вечора...

І нагло:

На білім тлі замайоріли тіни. Заскрипів сніг. Понісся сухий скрип й дорогою покотилась валка:

Вози, коні, люде...

Окутана сріблом місяця, серпанком туману, плахтою болю, терпіння й зітхань, котиться валка-каравана живих трупів — по білій пустині.

Тихо, сумно, пригнітаючо...

І тільки в ряди-годи охриплий голос:

— Іване, а знаєш, що сьогодня за вечір?

— ?

— Іване! — Друзі поможіть...

Й валка-каравана задержується хвилю й — рушає дальше, а при шляху на білій, пухкій постелі — темною плямою Іван...

—

Глуха тиша.

Десь тільки сухо трісне галузка від морозу. Пролетить заблуканий подмух вітру. Здрігнеться на гільці промерзлий птах й — знова тиша...

Тільки ген поза обрій ховається валка-каравана, а за нею вздовж шляху сліди. Кроваві сліди, темними плямами на білім снігу...

Одна, дві... сотки... тисячі... по довгих, білих шляхах розлогої України...

---

2. ...Ярої пшенички золотистий лан...

Мов море золоте...

А вітер колосками хвилі збиває — гуркаюм по морю. Колише, колише, то сюди — то туди. Від краю до краю. Золотим морем пшенички.

Ярої пшенички...

Широкими, розлогими, подільськими ланами. Гейби золото розсівав кругом. Ген аж під облаки сині. Гейби й там хотів засіяти... Гейби сонцю самому хотів кинути жмінку, як дарунок українських, розлогих піль...

Золоте колосся й — синє небо.

І доріжка — поясом лежить...

(Хтось йдучи поміж пшеничними ланами, пояс ненароком загубив. Сірий пояс. —)

На доріжці — однострої синіють. І листить збруя на сонці. І дзвенить... Ген, ген, поміж ланами ярої пшенички. Понад колосками, на доріжці. Тільки шапки синіють:

Шапки — мазепинки...

І пісня несеться ланами:

/.

„Гей у полі ярої пшенички золотистий лан,
„Розпочали Стрільці Добровольці з ворогами тан!..

Мов срібні дзвіночки.

По сірій, пільній доріжці, золотистих ланах, під синє небо...

А над головами шумлять прапори:

Колоски з небом зілляті...

Прапори! —

Золоті — як яра пшениця, сині — як небо над нею.

Під шапками - очи іскрять, горячковими вогниками завзяття. Жаждою борби... побіди... волі...

То чорні тереном — то небом сині.

А вогонь в них один...

І обличча темні, осмалені; вітром, сонцем, трудами. Молоденькі обличча - діточі... смішно-грізні, поважні...

Смішно-грізні й — певні.

А уста, горячкою спечені — своє:

„А ми тую ярою пшеничку ізберемо,
„А ми нашу славну Україну, гей! гей! розвеселимо!..

Розвеселимо!..

З'оремо поля гранатами, засіємо шрапнелями. Зволочимо своїми кістками молоденькими та зросимо кровцею горячою...

І йдуть...

Золоті колоски хвилюють. Мріє синє небо. Котиться туман доріжкою. Шумлять - повівають на вітрі прапори. Блистить збруя на сонці. Синіють однострої й шапки-мазепинки — а під ними очи іскрять...

І пісня ляться:

„Як повіє буйнесенький вітер з широких степів,
„То прославить по всій Україні; Січових Стрільців...

-/-

А вітер, слова на крильця свої підіймає й несе далеко-широко пшеничними ланами. Гомоном відбиває від синяви неба, по верхах Карпат, Кавказу, по хвилях Чорного Моря. На села й міста кидає. Під хату й під палату. Своїм й чужим голосить:

— Прославить!..

---

3. Женці.

Було літо.

Поміж розлогими, подільськими ланами стелилась крута доріжка. Золототканим килимом пишались спілі збіжа нагинаючи свої повні колоски. Вітер таємно шепотів давню пісню — спогади сумних літ...

А доріжка, вкрита мягким пилом вилась поміж ланами до синіх хвиль річки —

нещасної річки...

Йшов чорними, порепаними стопами, а на згорблених плечах, прикритих драною сорочкою ніс косу — як колись кріс. Очи гляділи в далечінь, а стопи лишали в поросі сліди.

Богато, богато їх — слідів отцих.

Сліди женців, що вертали зі жнив до своїх хат...

І дванайцять літ в зад, були сліди.

На цій доріжці.

Богато, богато слідів... Кровавих слідів...

Доріжкою на схід — в літному поросі... посеред золотистих ланів...

Сліди Женців, що ~~[illegible]~~ стомившись жнивом, вертали посхи-

лявши сумно голови до — несвоїх хат...

Знова на жниво... Кроваве жниво...

На плечах вищерблені серпи — кріси, штики. —

Ноги в поросі лишають сліди — кроваві сліди...

А перед ними лента нещасної річки...

А на річці, мости деревлянні скриплять сумним пращальним скрипінням, пращаючи нещасних женців в далеку путь і — горять за ними, граничним вогнем...

Мости згоріли.

Та на згарищах будуть нові; з заліза, каміння, криці. І мостами вернуть Женці з новими, гострими серпами і виполовши кукіль, вижнуть збіжа і на стернях зароїться копи. А струджені Женці сплетуть вінок із золотих колосків, перевяжуть синьою, як небо стяжкою і вложуть на голову господаря — вільного власника ланів.

Вінок той із золотих колосків — перевязаний синьою стяжкою...

Женці-оті...

---

9. 7. 1932

93

Вп. Шановні Пане Директоре!

На мої листи з 15 травня і 21 червня не одержав ніякої відповіді; до тепер не знаю що дістане з моїм Нарисом укр.-пол. війни 1918 р.. Може бути, що він для Хвального Видав. не підходить то в такому випадку прохаю про це звістити мого брата, управителя школи в Літині (Яків Думін почта Мединичі (Меделиче) а він вишле потрібні на зворот рукопису гроші. Мандекрипт, в случаю коли б Черв. Калина, не могла друкувати моєї праці, прошу вислати поручено як Druk. (Тут в Німеччині висилається рукописи як Geschäftspapiere'и і вони коштують як друки). Бо як лист - дуже за великі кошта. Рівночасно прошу мене повідомити про відсилку.

З правдивою пошаною

Яків Думін

Absender: Josef Dumin

Wohnort: Königsberg Pr.
(auch Zustell- oder Postanstalt) Georgstraße 11

Straße, Hausnummer, Gebäudeteil,
Stockwerk od. Postschließfachnummer

5 C

5 C

Wielmożnemu Panu

Petro Postoliuk

dyrektor Wyd. „Czerwona Kalyna"

in Lwiw - Lwów

ul. Pidwalla 7/III.

Straße, Hausnummer,
Gebäudeteil, Stockwerk

Polen

(5. 31)

C 154

54 24/VI. 32.

Острів.

Шановний
п. Редакторе!

Ви обіцяли до тижня повідомити мене про судьбу мого манускрипту – „На життєвому шляху." Але ось уже пята неділя, а від Вас я не одержую вістки. Будь ласка, пане редакторе,

повідомити ме-
не, чи переглянули
мій манускріпт
і коли переглянули,
то висловте
Вашу думку про
нього. Чи буде
він надрукований?

З пошаною,
А. Кашінський.

29.4

31

23

Голанський Володимир - Перемишль, Комарова Єв. - Пистолити, Марка Павлино - Львів, Ільчук Дона - Блюдники, Тілько Ольга Рогатин, Тарапько Софія - Львів, Мацькевич Моланга - Галич, Маслак Марія - Галич, Ткачкевич Олена - Галич о. Іван Латишевський - Ланчин, Бобій Микола - Вороликівці, Подолан Абафія - Слобідка болшов. Старчевський Микола Станиславів, Зілінська Олена - Бучач, Півторак Петро Заліщики, Гобра Анна - Підгородє, Вересова Ольга - Пурів, Курпіта Дмитро - Кнігиничі, Стубацька Катарина - Теребовля, Фельд Хаім - Соколівка, Др. Левицький Роман - Львів, Швейка Юрій - Броди, Крумлин Олімпія - Завалів, Сеньків Пелагія - Коломия, Буцманюк Іван - Львів, Угрин Федір - Красноставці Воданий М. - Тарнопіль, Голубович Ядвига - Львів, Волошин Юрій - Коломия, Клюфінський Дмитро - Надвірна, Водана Марія - Тарнопіль, Кобринська Марія - Дрогобич, Гречук Анастазія - Мерещів, Язельницький Alojzy - Колпонка струм. Федунок Марія - Руда, Тейна Катарина - Бібрка, преосв. Будка Никита - Львів, Шенгальтерова Станислава - Станиславів, Федарків Зенон - Золочів, Боцька Ольга - Перемишль, Головінський Іван - Підгайці, Голофельд Євгенія - Львів, Филипович Орша - Львів, Гемерлинська Анна - Львів, Косевич Роман - Бібків, інж. Мудрак Юліан - Львів,

Журавська Олімпія - Львів, інж. Цогла - Скоч,
Кобів Агрипина - Львів, Лаєвська Марія - Гарців,
Лукіанович Каролина - Львів, Лішкевич Теофіль - Отвоцк
кого Варшави, о. Ісаїв Іван - Крехівці, Тихось Марія -
Гзуяч, Маньовський Станислав - Перемишляни,
Сарока Михайлина - Рогатин, Гладирчук Марія - Гарців
ред. Піскор. Станислав - Варшава, Кульчицька Людвіка -
Самбір, Себинович Февронія - Гвоздівці.

Karolina Kossowa
Brzeżany
(w domu spadkobierców
sp. Rojewskich)

Хвальне Видавництво!

Вдаюся до Вас, щоби запропонувати Вам переклад творів „Spionage" і „Diplomatische Unterwelt" німецького письм. Берндорфа. Думаю, що познакомлення ся нашої публики з цими творами було би досить корисне а головно з „Dipl. Unt." За переклад грошей не хочу а тільки книжок. Окрім цього, будьте ласкаві повідомити мене, чи Ви би згодилися надрукувати нариси з визвольних

змагань нашого народу.

Семен Александрук і д. Бордун на=
писали мені, щоби я в справі пере=
кладу покликався на них. Будьте
ласкаві і дайте мені відповідь.

З поважанням
Ваш

22. III. 932

Д. Шишлевич-Омелян

Неполоківці на Буковині

98

Варшава 27.IV.32 р.

До

Видавництва „Червоної Калини"

у Львові.

У відповідь на лист Ваш з дня 16.IV 1932 р. маємо честь донести Вам, що Гурток „Спокій" з великою приємністю буде виконувати праці для „Червоної Калини".

Що до праць на теми баталістичні – Гурток „Спокій" знайде багато охочих серед своїх членів, які будуть працювати і солідно вивяжуться з завдань малярських на теми баталістичні.

Кореспонденцію, разом з подачою умов конкурсів, просимо надсилати на адресу Голови Гуртка: „Warszawa Nowy Świat 21 m. 45 Piotr Medik".

З глибокою пошаною, за Управу Гуртка

Голова

Секретар

Петро Мегик

Насевич

ГУРТОК СПОКІЙ УКРАЇНИ

99

Do

Wydawnictwa „Czerwona Kalyna"

Lwów

Podwale 7. III.

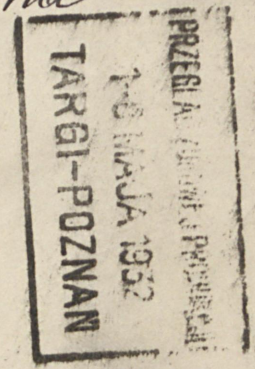

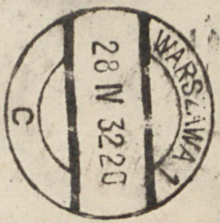

Nadawca: Piotr Megik
Warszawa
Nowy Świat
21/m 45

100

Краків 29/XII 1929.

До

Видавничої Кооперативи

„Червона Калина"

у Львові

ВШП.

Отримав Вашого листа, журнали „Літопис" та гонорарium за що красно дякую. Навзаєм перепрошую ВШП. що я погарячився й написав того листа, але то припішить нервам знищенням катаклізмом-війною.

Вітаю, щиро вихід і народження „Літопису", треба тільки повести широку рекляму, бо цей матеріял мусить піти і лежить кожному на серцю. Моя рада, щоби Редакція була обережна в заміщуванні тих артикулів, яки не по духу, бо шкода через конфіскату подвійні а це може зразити читачів-вояків, бо і так матеріялу буде й буде мати, коли тільки завоює симпатію, що безумовно статися повинно. Тим більш, що шкиці і малюнки такого маляра як Л. Перфецького один баталіст і то сказав би геніяльного, бо його поляки вже давно оцінили, тільки наші вартости не знають і не можуть дати.

Десь незабаром надішлю початок моїх спогадів, обнятих циклем „З пережитого" (від початку революції 27/II 1917. в Київі і т. д.) Прошу ласково не відмовити мене завдомити, коли остаточний термін кінчається, для надсилання матеріялу до календаря-альманаха.

З пошаною і до праці готовий слуга

Асмарущан Боданівський

б. Підполковник УНР.

Maksymiljan-Korganbaskij

14. VII-32 р.

Шановні Панове,

Надсилаю при цьому для Вашого Альманаха „Ч. К." на р. 1933 уривок з своїх спомінів, з книжки, під назвою „Тринадцять років життя у Києві" (1917-1930 р.р.), що готується до друку.
Хай буде це уривок про щось радісне, не дуже то рідке в нашому недавньому минулому.

З правдивим пошанком

М. Лазаревський

Відписав 18/VII.
Хай присилає — може одну помістимо в [illegible] рішеть рвоньо
Як видамо

2. VII. 1932. П.Ч.С.

102

Ш. Редакція
Літописі Червоної Калини
у Львові.

Слухайте Братця:

Я виготовив Стрілецькі пісні на мішаний хор і радби з Вами зговоритися про видання. Думаю, що було вказаним поміщувати в Літописі по одній пісні в числі, а відтак — маючи готові плити — видати 12 разом (або по 6.)

Кожна пісня буде на дві сторінки. На мою думку пісні у Літописі збільшать покупу, — (чого Ви і ми ту собі бажаємо.)

Як можете за це мені присилати Ваші видання то добре, а як ні то хай моя праця буде скромним вкладом у спільне добро.

— Ви (чортове кодло!) з думки мені не сходите. Слідчу за Вами і тішуся Вашою роботою.

Відпишіть мені айчас, відізвіться раз бодай на 10 літ.

Здоровлю Вас
все Ваш
Михась

P. S. перекажіть Трухові, що я жду відповіди.

Адреса:
M. Hayvoronsky
P. O. Box 98
Station D
New York, City
U.S. of A.

До 103

Видавництва „Червона Калина"

у Львові.

Одержав і перечитав книгу І. Борщака „Великий Мазепинець". Не буду висловлювати своєї думки що до цієї книги, бо з певністю не я перший і не я останній нею захоплювався, лише дозволяю собі звернутися до В-ва з проханням видати й решту творів тогоже автора п. з. „Франція й Україна", себто перші три книги перед „Вел. Маз.", а також „Наполеон й Україна" та инші.

З великою подякою та пошаною за сповнення великою завданню Видавництвом „Ч. К.".

В. Коровицький
член В-ої К-ви „Ч. К."

м. Ковель
вул. Матвіївська ч. 18.
8 березня 1932 р.

-7.III.1932

Хвальне Видавництво.

Я перечитав І.Борщака:"Грйрор Орлик".Дійсно книга першорядної вартости.Мені здається ще більшу малаб вона вартість і користь,оскілько булаб видрукована в мові французський.

Оскілько того не є то я посмів би порадити до тої книги в мові україн.додати /вклеїти/ резюме тої книги в мові французський.Такий короткий зміст у франц.мові бачив я на ліпших творах і робить то приємне враження,а не виключено,щоможе книжка попасти в руки чуженцеві,навіть спеціяльно можна так зробити, і чужинець з резюме довідається цікаві річи,які приневолять його книжку купити,про неї розвідувати,говорити і цікавитися нашею справою.

З правдивою до Вас пошаною

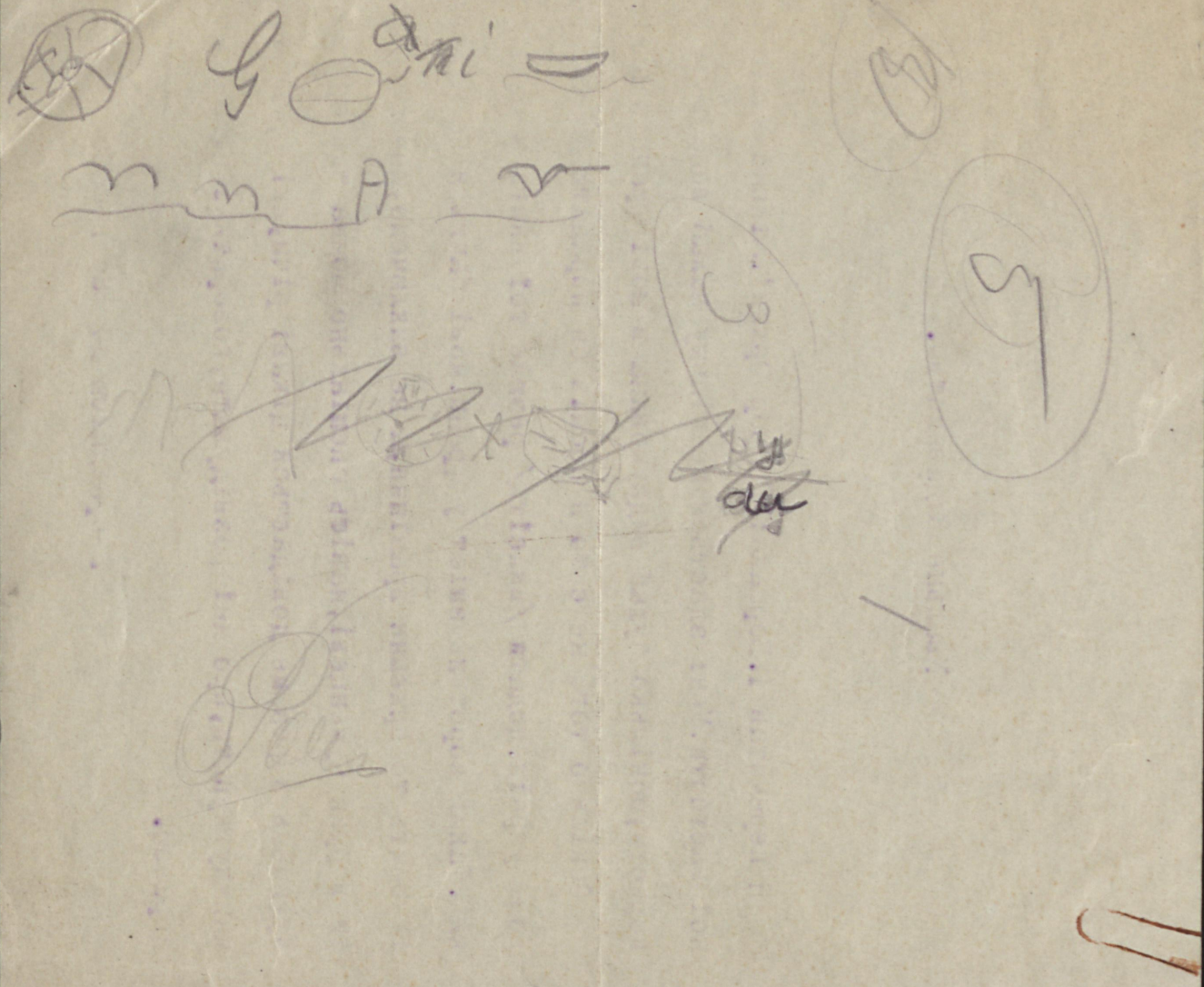

105

І. Львів, дня 17 серпня 1932.

Високоповажаний пан
Богдан Гройнюк, учитель
в Тренчанських Теплицях.-

Вашого листа з 14 цм. ми отримали і у відповідь на нього маємо ману повідомити Вас, що від січня цр. ми з причини кризи не видали вже ні одної нової книжки. Наші члени довжні нам великі суми за давні видання, а тому не можемо посилати їм нових, щоби це більше не за довжувалися. Тепер ми працюємо лише над стягненням належних нам грошей за давні видання і будемо це робити аж до того часу, поки більшість членів не сплатить своїх довгів. -Як довго це буде тревати, годі предвидіти, але зовсім певно до кінця року. Значить в тому році нічого нового друкувати не будемо. А як почнемо друкувати, то маємо вже деякі праці принятї і Ваша, якщо навіть була принята до друку, не могла б ще зараз піти до друку. Але рукопис просимо прислати, щоби редакція могла його прочитати та оцінити. З правдивою пошаною

Polsko.

P. T.

„Czerwona Katyna"

Lwów

Ruska № 3.

R Trenčianske Teplice 18

106

LWÓW 1
21

107

Тренчанські Теплиці
дня 14 VIII 1932.

До

Славного

видавництва

„Червона Калина"

у Львові

Підписаний отсим має шану запропонувати Вам видання друком, власний оріґінальний твір, народню повість з XVII віку „В жертві спасення", — і додає, що його повість є одиноким твором суспільно-громадського життя тих часів, що події вяжуться з селами: Зрайки, Скибинці, Титіїв, Черепин, Лобачів, Косівка, Городище та Кашперівка та що його твір є побудований на національних почутях де-яких одиниць тодішнього часу. Тенденція повісти є педабобично-виховуюча. Підписаний очікує, що славне видавництво у стремлінню видавати друком таку літературу якаб виховувала людей в дусі наших всенародніх змагань, його працю перечитає і оцінить — та очікує скорої відповіди,

зістає
у глубокій пошані

Богдан Грейнюк
учитель

Adresa: Bohdan Hrejňuk, učitel
Tr. Teplice
Masarykova 16.
Slovensko.

Exp: D. B. Trepke
de la „GENERALA"
SOCIETATE ROMÂNĂ DE ASIGURĂRI GENERALE S. A.
BUCUREŞTI, I

108

BUCUREŞTI I
8 DU 1927 R
PREZENTAT

Chw.

Wydawnictwo „Czerwona Kalyna"
wyd. kooperatywa
ul. Russka 18. III

R BUCUREŞTI 1
31.687

3

Rc/6

Lwów

Polska — Polonia

40.836—«Eminescu» S. A—12.000. XI/931. No. edj

Ч. 426/32. Львів, дня 13 липня 1932.- 109

Високоповажаний Пан
Др. В. Трепко
в Букарешті.-

В заступстві ред. Л. Цепкого, котрий виїхав зі Львова маємо шану повідомити Вас, що фотографії отримали й щиро дякуємо Вам за труд та прихильність до нашого Видавництва.-

З правдивою пошаною

14 червня 1932 р.

110

До
Видавництва „Червона Калина"
у Львові.

Хвальне Видавництво!

Ще в минулім році, а саме 29 грудня 1931 року, я вислав до Вас рукопис — першу частину своєї повісти „Панас Тятива" — „За рідній Кремянець". Позаяк вже зараз минає пів року від дня висилки рукопису, перепрошую Вас дуже, а проте посмію запитати:

Чи в свій час почта Вам згаданий рукопис доручила?

Чи він вже перечитаний, чи ще лежить у редакційній „теці"?

Як що вже прочитаний, а Вам не надається ні до чого, дуже прошу, поверніть його мені назад. На відповідь долучую почтовий значок.

З поважанням
Сергій Даушков.

P. S. Лист вишліть на таку адресу:

Кремянець, Широка,
Книгарня т-ва „Просвіта"
для С. Даушкова

111

Do
Wydawnictwa
„Czerwona Kratyna"
Lwów, Podwale 7. III.

S. Daszkow

Krzemieniec, Wołyńska g.

Księgarnja „Prosvita"

112

7.IV-32 р.

Шановні Панове,

рекомендованою посилкою надіслав учора на імя видавництва свій рукопис.

Як видно з назви, це є перша частина праці, яку я задумав виконати, по прибутті на еміграцію, в січні 1920 року, це є спогади перебування протягом 1917-1919 р.р. „на нашій, на своїй землі".

Друга і третя частина складатимуть спогади про полон у Польщі, повернення до Києва за часів Денікінської окупації, увязнення, засудження на смерть і помилки з 1920 року перебування під більшовиками. Весь час залишався в Києві, працюючи з погоду в українських с.г. кооперативних установах, а потім в різних наукових закладах

отже це буде (1920-1922 р.р. у мене майже готові) малюнки з життя української інтелігенції „під московським караулом, у тюрмі".

Коли це Вам не підійде, прошу мені повідомити, я зараз же надішлю Вам кошти на повернення мені рукопису, бо я у мене є деякі інші перспективи.

Як що ж підійде, прошу повідомити мені про умови Ваші літературного гонорару, що вкінці я дуже зацікавлений - треба ж скінчити всю працю.

Правопис і стилістику - академічні - прошу би залишити.

Моя адреса: Warszawa, Kruczа 21, 37

Hlib Zazarewski.

З правдивою пошаною

Гліб Лазаревський

113

До

Редакції „Червона Калина" Літопис
у Львові.

Надсилаю при цьому спомин про випадки в м. Дубні на Волині, в березні 1919 р. В тих випадках приймали участь (моментами негативними) частини Галицької Укр. Армії.
Як би можливо було в найблищому часі надрукувати в Літописові „Ч. К." то просив.
Що до стилістики і розміру цього спомину, то залишаю то Хв. Редакції.
Зазначую, що під час тих подій я займав становище заступника Повітового Комісара Дубенського Повіту (січень, лютий, березень і квітень і травень 1919.), а з покійним Олександром Мельником був знайомий з 1914 р. з військово-морської служби.
На випадок якихось неясностей і запитів радо буду служити інформаціями.

З Повагою Ф. Назарчук

30/I 1931.
Дубно.

Teodor Nazarczuk
DUBNO, (woł.)
Skrzynka pocztowa 151

+

114

2 зол

20/6 посліки

Хвальний Комітете!

Листа Вашого як відповідь на мій запит я одержав та сповняю бажання Хв. Комітету. Посилаю мій дневник, який складається з 4ох зошитів та прошу по змозі його використати для списання подій минувшини нашого народа.

Що до правдивости подій то зазначую, що добровільної неправди в тих записках нема, хиба є мимовільна, бо записки ці писані на фронті і переважно сейчас по відбутих подіях так що з браку часу на докладне розслідження відбутої події на фронті відносно других частин могла вкрастися помилка. Деякі події можливо що за коротко представлені та може за мало ясно і взагалі є богато недокладностий. Рівнож зазначую що записки першого зошита до сторони 16ої себто до січня рівнож можуть мати недокладности, бо взагалі зачав я писати в січни, а попередні події оскільки міг собі пригадати подав додатково.

Належалоби хиба ще згадати за команданта цего II-ого куріня яким був сотник Станімір Осип родом з під Тернополя, який дійсно не жалував труду і праці підчас цілого походу і я ще сьогодня коли нагадаю собі його особу мушу сказати що був він „добрим ровніром і добрим сином свойого народу", та знаючи в яких небезпеках він находився рівнож мушу сказати, що Провидіння Боже чувало над ним коли його заховало здоровим і цілим. Під цю пору він находиться у Відні.

Зазначую в кінці, що будучи в Тухолі четар Собечко старався зібрати цілу історію сего куріня при помочи товаришів зі сего ж таки куріня і правдоподібно написав її і ~~хто~~ хтось з львівсь комітету будучи в Тухолі забрав її з иншими записками Тухольців. Четар Собечко дневник свій урядово спалив в хвилі переходу У. Г. А. на сторону Поляків.

Прошу не звертати уваги на блуди і помилки ортографічні бо на се в тім часі не звертав я уваги. Оскількиб дійсно мій дневник міг принести якусь користь і оскількиб треба було його довший час задержати то прошу мені прислати посвідку

що Хвальний Комітет має мої записки та по їх використанню їх зверне.

Вкінци по використанню прошу при звороті зазначити мені чи користано з моїх записок чи ні:

При тій нагоді долучую 2 золотих польських щоб хоч тим причинитися до цего діла згл. щоби Хв. Комітет мав на оплату при звороті моїх записок.

На кінци про дуже если записки непотрібні сейчас о їх зворот, а оскільки можна їх використати то прошу о зворот сейчас по їх використанню. Рівнож прошу разом прислати посвідку зложення на сю ціль 2ох золотих.

Остаю з глубоким поважанням

Мазяр Степан

P.S.

Моя адреса:

Мазяр Степан

Грабовець п. Радимно

Грабовець, дня 23/VI 1924.

Приступаючи до виконання ухваленої дня 14/X педагогічною секцією точки: „Виготовлення научного пляну" зачинаємо від збирання матеріялу науки фортепяну, скрипки, геля і сьпіву на разі курсу нищого т.є до 4-го року включно.

Просимо проте (від) подати відповіди на подані нище питання, можливо найскоріше.

1.) Які початкові школи знаєте і які Ви особливо поручаєте і чому?

Рівночасно просимо подати свої критичні завваги на подані Вами школи.

2.) Який знаєте научний матеріял 2, 3 і 4-го року?

Матеріял цей просимо подати після років в слідуючім порядку:

а.) пальцівки і гами

б.) Етюди

в.) Клясичні твори в хронольогічнім порядку.

г.) Твори пізнійшої доби аж до новітної включно (також в хрон. порядку)

д.) Твори на українських мотивах

е.) Твори українських композиторів.

Твори котрі Ви особливо поручаєте просимо підчеркнути. ~~[illegible]~~ Етюди видані поодиноко, просимо подати для якого рода техніки призначені (пальцева, терцій(ва), секст, октави і т.д.)

Виготовлену анкету просимо присилати на адресу: Союз Українських Професійних музик (секція педагогічна) Львів-Шашкевича ч. 5.

Тарас Шухевич
голова пед. секції.

секретар

Приступаючи до виконання ухваленої дня 14/X 1934 педагогічною секцією точки:

„Виготовлення научного пляну„
зачинаємо від збирання матеріялу науки фортепіяну, скрипки, чоля і співу на разі курсу нижого т.є до 4-ого року включно.

Просимо проте подати відповіди на подані нище питання, - можливо найскоріше.-

I. Які початкові школи знаєте і які Ви особливо поручаєте і чому?

Рівночасно просимо подати свої критичні завваги на подані Вами школи,

2. Який знаєте научний матеріял 2, 3, і 4-ого року?

Матеріял цей просимо подати після років в слідуючім порядку:

а/ пальцівки і ґами,
б/ етюди,
в/ клясичні твори в хронольогічнім порядку,
г/ Твори пізнішої доби аж до новітної включно /також в хронольогічнім порядку/,
д/ Твори на українських мотивах,
е/ Твори українських композиторів.

Твори, котрі Ви особливо поручаєте,- просимо підчеркнути. Етюди, видані поодиноко, просимо подати для якого рода техніки призначені /пальцівки, терції, сексти, октави/і т.д./.

Виготовлену анкету просимо присилати на адресу: „Союз Українських Професійних Музик„ /Секція Педагогічна/ Львів, Мацкевича ч.5.

Львів, дня.....1934.

голова педагогічної секції: секретар:

СОЮЗ УКРАЇНСЬКИХ ПРОФЕСІЙНИХ МУЗИК

Умова

Зак[illegible], [illegible]

[illegible] П. Н. Кл.

а Н. К.

Приступаючи до виконання ухваленої дня I4/X I934 педагогічною секцією точки:

„Виготовлення научного пляну„

зачинаємо від збирання матеріялу науки фортепяну, скрипки, челя і співу на разі курсу нижого т.є до 4-го року включно.

Просимо проте подати відповіди на подані ниже питання, можливо найскоріше.-

I. Які початкові школи знаєте і які Ви особливо поручаєте і чому?
Рівночасно просимо подати свої критичні завваги на подані Вами школи.

2. Який знаєте научний матеріял 2, 3, і 4-ого року?
Матеріял цей просимо подати після років і в слідуючім порядку:

а/ пальцівки і гами,
б/ етюди,
в/ клясичні твори в хронольогічнім порядку,
г/ твори пізнішої доби аж до новітньої включно /також в хронольогічнім порядку/.
д/ твори на українських мотивах,
е/ твори українських композиторів.

Твори, які Ви особливо поручаєте, просимо підчеркнути. Етюди, видані поодинокo, просимо подати для якого рода техніки призначені /пальцева, терції, сексти, октави і т.д./

Виготовлену анкету просимо присилати на адресу: „Союз Українських Професійних Музик„ /секція Педагогічна/ Львів, Шашкевича ч.5.

Львів, дня 2I/XII I934.

голова педагогічної секції: секретар:

Чи сякий, чи такий
Це байдуже! справа
Чи старий, чи молодий
Щоб лиш був цікавий

До

Хв. Видавництва „Червона Калина"
у Львові.

Отсим маю за шану запропонувати Вам видання збірки моїх новель і оповідань, які друкувалися періодично в різних журналах Зах. України.

Їх наголовки: 1) Пуща в заграві.
2) Гість весняний.
3) Москалівщина.
4) Матрос Бердищук.
5) Смерть Отамана Козиря
6) Якимова рекрутчина.
7) Вершник над ланами

і ніде не друковані:
8) Вовча шкура
9) Романтика.

Всі ці оповідання одного типу: бойово-революційного. Оскільки б Видавництво рефлектувало на них, я негайно надішлю, наразі не висилаю, бо думаю, що В-во з річей друкованих попередньо уявляє собі моє літературне обличчя. Книжка обіймала би 120 ст. звичайного формату книжок „Ч.К." Рівнож маю на викінченню більшу повість з часів 1914–1919 рр. – історія життя й змагань народнього героя [illegible] – „Сурма сторіч". Підкреслюю принагідно, що з днем 15. XI. перестав бути

співробітником журналу „Нові Шляхи", що засвідчено заявою в „Ділі".

З правдивою пошаною

Адреса: Warszawa, Chłodna 62-28

Юрій Косач

121

Дн. 10/XI-1929 року.

Межиріч, Рівенщина, Волинь.

Хвальне видавництво „Червона Калина"!

Маючи Вашу згоду що до надруковання моїх споминів про працю Шкільної молоді у Визвольній війні 1917-1918 років, т.е. від початку Російської революції, вказуючи на ті умовини, час і той здвиг Вільного Козацтва, яке дух часу покликав, під прапором якого з'єдналася, Шкільна молодь, збройно захищаючи інтереси України, я заразом Подаючи намічений мною план своєї роботи, прошу остаточно вказати мені умови видавництва.

Разом з тим, з пошаною інформую, що не дивлячись на тяжкий стан свого здоровія, я споміни закінчив так, що досить яскраво і легко зрозуміла провідна думка, і то не одна, а декілька в такому напрямкови, який Ви мені вказали під час мого побуту у Вас. Де яки випадки освітив так, як повинно бути корісно зрозуміло у сучасний мент визвольних змагань, а тому претендую на обіцяну мені нагороду.

Пишучи свої споміни, я так підібрав данні, що ясно змалював той хаос і конечну потребу Берестейського миру, та спілки з Німцями, і здається краще виразив думку, чи то досягнув мети, аніж Винниченко у своїх „Пробачення Перед Союзниками", яке поміщено у книжці „Берестейському миру", яко теж належно висвітлив перед суспільством працю, і ті жертви, яки понесла Шкільна молодь, прагнувша визволення свого краю.

Розмір моєї праці, два злотових зошити кратковaних, списаних у кожду кратку, на одну сторону аркуша.

До повищого зазначу, що перебуваючи у тяжкому стані здоровля як інвалід і тяжко захорівший, я витратив усю готівку і можу дати видавництву лише векслі гварантовані чи то забезпечені матеріяльно, т. є. нерухомим майном.

Разом з тим прошу ласкаво поінформувати, чи зможу я в музеї одержати потрібні додаткови данні до споміннів як напр. Грамота Гетьмана відносно Вільних Козацтв, і т. подібні Накази Міністерства Справ Військових. В противному разі прийдеться потурбувати своїх знакомих, у яких маються усі документи.

Жду на ласкаву відповідь

З пошаною остаюсь Т. Джурко

Адреса:
м. Межиріч, /к. Корця.
ул. Німецька № 130.
повіт Рівенський, Волинь.

Зміст.

Розд. I. (Центральна Рада)

Передмова.

Умовини пореволюційного життя Шкільної Молоді.

Заснування Житомірського Вільного Козацтва.

Бойове Хрещення

Сігови Стрільці Житомірського Вільного Козацтва

Розд. II. (Українська визвольна війна).

Відступ Української Армії з Києва

Берестейский мир

З'єднання з Німецькою Армією і спільна акція

Похід на Київ

Розд. III. (Гетманщина).

Вибір Гетмана

Дальніща операція за Дніпро

Підготовча робота до повстання.

Бій і зрада

У рідному селі

Розд. IV. (Петлюровщина)

Осінне повстання проти Гетмана

На три фронти

У згоді з Поляками.

Розд. V. (Большевики).

Наступ, влада, повстання Соколовців, відступ.

Розд. VI. (Поляки).

Наступ, влада, відступ, і новий прихід.

Розд. VII. (Ріжський мир).

Закінчення.

Verte!

Мета: а/. Вказати на ті тяжки обставини і перешкоди що до Українизації в революцію 1917 року

б/. Причину запрошення німців, та провідна думка їхньої політики.

с/. На ті жертви, яки несла Шкільна Молодь прагнувша Національного визволення свого народу.

123

M. H.
P.O. Box 98
Station D
New York, City
U.S. of A.

Redakcya Czerwonoji Kalyny

Lwow
Podwale 8/III.
Poland,
Europe

124

Wydawnictwo
„Czerwona Kalyna"

Podwale 7/III

Lwów

R WARSZAWA 14
Nr. 11 21

WARSZAWA 14
14 VII 32 16
d

Nadawca Hl. Zazarewski
Krucza 21, 37.

125

о. Фрегат Денис

Денис

о. Лучинський

у Львові

Бл. Арх

о. о. Вл

Ці спомини нічого цікаво і надзвичайного не подають. Написані легко підходили до „Літопису"

Асиґната.

Арт. .....

.....

.....

	Каса	
	побере	виплатить
1. на заласний фонд		
2. „ уділ ч.		
3. „ Видавництво		
4. „ кредит банк. і векс.		
5. „ Анонси		
6. „ відсотки		
7. „ Книгарня		
8. „ кошти адміністрації		
9. „ П. К. О. Варш.		
10. „ рахунок ріжних		
11. „ льокації		
12. „ Передплата		
13. „		
14. „		
Разом		

Львів, дня *19*

.....

скарбник

.....

книноводець

ГЛІБ ЛАЗАРЕВСЬКИЙ.

ТРИНАДЦЯТЬ РОКІВ ЖИТТЯ В КИЄВІ.
/1917-1930 р.р./

Частина/ перша.

"На нашій, на своїй землі".
/1917-1919 р./

З м і с т .

I/ Вітри і бурі весняні

2/ Із наших снів

3/ Марії Заньковецькій

4/ На плач наш

5/ Весна йшла

6/ Воля

7/ З мечем й килихом вина

8/ Повстання зайнялось

9/ Під Крутами

I0/ Вояче – брате!

II/ В пурпурових шатах поле

I2/ Не плач, о музо на троні

I3/ Велих його маленькі як пігмеї

I4/ I92I рік

I5/ Із снів моїх

I6/ За горою сонце гасне

I7/ У Степана рана

I8/ Чи тут лишитись біля хати

I9/ Біжу,біжу куди не знаю

20/ Вони під прапором йдуть.

2I/ Голод

22/ Слухайте,слухайте

23/ Тиждень терпів я від голоду й муки..

24/ Ближче головоньку ,любий мій..

25/ Ввечері голову вчора одрізала

26/ Чорні стовпи обгоріли

27/ Чи не ти сліпий із степу

28/ В нас не сталося нічого

29/ Страждати,думати,терпіти

30/ Як Сфінкс стоїть передомною

3I/ Ти стомився народе бідний

32/ Життя у всій своїй красі

33/ Як океан,глибока наша рана

34/ О,принесіть,як не надію

Пісня
Умерти,чи край свій лишити
На чужині
Літо
Мерці
Все більш і більш зникає рідний берег
Брати,- вигнанці ,пригадаймо
О, не дурно в скорботах ми плачемо
Заходе сонце
Ах,як стогнали ми
Схилив я голову
Колиб я знав
Куди нас буря не загнала
В часи утечі й вигнання
Гуси чи лебеді в небі пливуть
Не вже прийти ,вклонитись і сказати
Покинуті!до вас думки підбиті
В сю ніч вони мені далекі снились
Чи вглежу ще свою країну
Моїй Матері
Можей повернуся
Уймають біль єдині сни
Хто в нас пожежі край свій кине
П.С.
Упав чабан
Як на святих дивлюсь
В Роковини Шевченка
Все ще нічого
Як зграї хмар нас вітер гнав
Два келихи повних
Погляньте,погляньте
Посуха думки тут
Ні,це не роки боротьби
Де цвіт життя ,де гомін,рух?
Це не життя уже
Не нам від сорому горіти
Ми стільки кинули огня
Переможіть ще стократ тисяч нас
Життя-це все!
Не той переміг ще
Енергії
Блаженні,що із вигнання
Він загорівсь ,як стовп у пустелі
Це вже не горе особисте
З цієї крови,що лилася
Не знаю,що
Не складайте крил журливо
Уже завершений упав,наш дивний храм
І досі ще цвитуть
Одспівав я пісні
Я бачу вас,святі могили
Не сумуй,дитино
Земля летить
Іди,іди наш катоньку
Ще громом вибухнуть повстання
Десь ліси шумлять з вітрами
Пісня
Пісня
Бачу,чую серцем чулим
Із старих і майбутніх віків
Ридати хочеться
Отаман літа ховався
О,вір мені
Любіть!
Сон,що людям роки снився
Національна честь
Виряжаю тебе я в далеку дорогу

130

о. Недрижський Василь

Підлипці

р. Рівнянь

Асиґната.

Арт. .....

.....

.....

	Каса	
	побере	виплатить
1. на запасний фонд		
2. „ уділ ч.		
3. „ Видавництво		
4. „ кредит банк. і векс.		
5. „ Анонси		
6. „ відсотки		
7. „ Книгарня		
8. „ кошти адміністрації		
9. „ П. К. О. Варш.		
10. „ рахунок різних		
11. „ льокації		
12. „ Передплата		
13. „		
14 „		
Разом		

Львів, дня *19*

.....
скарбник

.....
книговодець